

Siviilistä poliisiksi

Poliisiopiskelijoiden käsityksiä poliisilta vaadittavasta toimintakyvystä
Henry Öster

11/2021

TIIVISTELMÄ

Henry Öster: SIVILISTÄ POLIISIKSI – Poliisiopiskelijoiden käsityksiä poliisilta vaadittavasta toimintakyvystä

Opinnäytetyön muoto: Tutkimuksellinen

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Jari Ylinen, Julie Silk

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tässä opinnäytetyössä käsitellään poliisiopiskelijoiden käsityksiä poliisilta vaadittavasta toimintakyvystä. Työ on tutkimuksellinen ja se noudattaa laadullisen tutkimuksen periaatteita. Työn aineisto on kerätty haastattelemalla viittä Poliisiammattikorkeakoulussa kuudennella periodilla opiskelevaa henkilöä ja se on analysoitu fenomenografisella menetelmällä.

Tulosten perusteella tutkittavien henkilöiden käsitykset poliisin toimintaympäristön vaatimuksista voitiin jakaa kuuteen eri kategoriaan: stressi, fyysinen kunto, monipuolinen ammattilaisuus, psyykinen kunto, jatkuva kyky toimia sekä sosiaaliset taidot. Tutkittavien käsitykset hyvän poliisin ominaisuuksista voitiin jakaa neljään eri kategoriaan: arvot, valmius toimintaan, sosiaaliset taidot sekä itsetuntemus.

Sivumäärä: 39 + 1 liite

Tarkastuskuukausi ja vuosi: Marraskuu 2021

Avainsanat: Laadullinen, fenomenografia, käsitykset, toimintakyky

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	2
2 TEORIA TUTKIMUKSEN TAUSTALLA	4
2.1 Käsitys käsitteenä	4
2.2 Toimintakyky käsitteenä	4
3 FILOSOFIA TUTKIMUKSEN TAUSTALLA.....	7
3.1 Mitä laadullinen tutkimus tarkoittaa.....	7
3.2 Fenomenologis-hermeneuttinen tieteenfilosofia	8
3.3 Mitä tiedolla tarkoitetaan?	8
4 AINEISTON KERÄÄMINEN SEKÄ TUTKIMUKSESSA KÄYTETTÄVÄT MENETELMÄT	10
4.1 Tutkittavaan aiheeseen liittyvät aikaisemmin tehdyt tutkimukset.....	10
4.2 Tutkimusasetelmasta	11
4.3 Mitä tutkimuksessa on tarkoitus tutkia?	12
4.4 Haastattelu aineiston keräämismenetelmänä.....	13
4.5 Miten tämän tutkimuksen aineisto kerättiin?	15
4.6 Aineiston analysoimisesta sekä fenomenografiasta	19
4.7 Miten tämän tutkimuksen aineisto analysoitiin?.....	20
5 TUTKIMUKSELLA SAADUT TULOKSET.....	22
5.1 Miten poliisin työn haasteet esiintyvät poliisin toimintaympäristössä?.....	22
5.2 Minkälainen hyvä poliisi on ominaisuuksiltaan?	26
5.3 Johtopäätökset	30
6 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUDESTA.....	32
7 POHDINTA	35
LÄHTEET.....	37
LIITE 1	40

1 JOHDANTO

"I will ask the obvious question: 'Is it dangerous?' Of course it is, and hopefully you have already worked that out for yourself before considering policing as a career. The anger, frustration and hostility in any confrontational situation alone show just how risky a job it can be." (Wettone 2017, 19)

Graham Wettone kirjoittaman How to be a police officer sopii hyvin tämän tutkimuksen teemaan. Kun tilanteet muuttuvat vaarallisiksi ja ihmiset kokevat hätää, niin viimeistään silloin poliisilta odotetaan toimintaan. Toimintaan kykenevän poliisin taustalla on toimintakykyinen poliisi. Asia kuulostaa itsestään selvältä, mutta ei sitä välttämättä kuitenkaan ole. Mitä toimintakykyinen poliisi edes tarkoittaa?

Olemme kaikki varmasti huomanneet sen, että kaksi eri ihmistä saattavat käsittää tismalleen saman asian täysin eri tavalla. Kielitoimiston sanakirjan (2006, 699) mukaan käsityksellä voidaan viitata mielikuvaan, tietoon, ajatukseen, ajattelutapaan, näkemykseen, mielipiteeseen, asenteeseen, vakaumukseen, luuloon, arveluun, vaikutelmaan tai kuvitelmaan ja käsitys on asenne joka perustuu havaintoon, kokemukseen tai ajatteluun.

Jotta poliisiammattikorkeakoulusta valmistuvat uudet poliisimiehet olisivat mahdollisimman valmiita poliisin työhön, tulisi heillä olla mahdollisimman tarkka käsitys siitä, minkälaiseen toimintaan poliisin työssä joutuu. Tämän lisäksi jokaisen poliisiksi aikovan täytyy tietenkin tehdä määrätietoisesti työtä ollakseen toimintakykyinen poliisi. Käsityksien muodostumista helpottaa todella paljon se, että poliisin perustutkintoon kuuluu puolentoista vuoden opiskelujen jälkeen noin kymmenen kuukauden työharjoittelu, jonka aikana käsitykset poliisin työstä muuttuvat varmasti monilla. Työharjoittelussa toimitaan kuitenkin jo poliisin virassa virkamiehen vastuulla ja pahimmassa tapauksessa jo ensimmäisessä työvuorossa saattaa joutua tilanteeseen, jossa omat kyvyt eivät riitä. Tämän vuoksi olisi ensiarvoisen tärkeää, että poliisiksi aikovilla olisi mahdollisimman tarkat käsitykset poliisilta vaadittavasta toimintakyvystä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa koulutusta, mutta viimeistään ennen työharjoitteluun lähtöä. Jos käsitykset eivät edes juuri ennen työharjoitteluun lähtöä kohtaa todellisuuden kanssa, niin minkälaiset edellytykset opiskelijalla on suoriutua työharjoittelusta kunnialla?

Poliisi (AMK) -tutkinon lukuvuosien 2020 – 2022 opetussuunnitelman mukaan tutkinon tarkoitus on kouluttaa ammattitaitoisia poliisimiehiä. Koulutuksen tavoitteiksi on asetettu muun muassa laaja-alaiset käytännölliset perustiedot ja -taidot sekä niiden teoreettiset perusteet sisäisen turvallisuuden alan asiantuntijatehtävissä toimimista varten sekä riittävä viestintä- ja kielitaito. Koska Poliisiammattikorkeakoulukin tavoitteissaan selkeästi ilmaisee haluavansa kouluttaa toimintakykyisiä poliisimiehiä, on mielenkiintoista sekä tarkoituksenmukaista selvittää, miten opiskelijat käsittävät poliisilta vaadittavan toimintakyvyn. Tutkimuksella ei ole tarkoitus saada aikaan minkäänlaista yleistettävyyttä vaan ainoas-

taan kuvailla sitä käsitysten moninaisuutta, jota asiasta ilmenee. Tutkimuksen avulla halutaan epäsuorasti selvittää opiskelijoiden valmiuksia poliisin työhön ja erityisen kiinnostuneita ollaan siitä, miten opiskelijat käsittävät poliisilta vaadittavan toimintakyvyn sekä miten toimintakyvyille asetetut vaatimukset esiintyvät poliisin työssä.

Tämän tutkimuksen tarkoitus on tutkia poliisiopiskelijoiden käsityksiä poliisilta vaadittavasta toimintakyvystä. Tutkimuksella halutaan selvittää, miten poliisiopiskelijat käsittävät poliisin toimintakyvyn kokonaisuuden ja miten heidän mielestään toimintakyvyn vaatimukset esiintyvät poliisin työssä.

Mitä paremmin ja aikaisemmin poliisiopiskelija hallitsee ja ymmärtää toimintakyvyn käsitteen sekä osaa ja ymmärtää poliisiin toimintaympäristön olosuhteet, sitä paremmat mahdollisuudet on kehittää itsestään mahdollisimman toimintakykyinen poliisi, joka pystyy toimimaan poliisin melko monipuolisessa toimintaympäristössä. Tutkimuksessa haastatellaan viimeisellä periodilla ennen työharjoittelua olevia poliisiopiskelijoita, joten opiskelijoilla ainakin pitäisi olla melko hyvä kuva poliisilta vaadittavasta toimintakyvystä. Jos näin ei kuitenkaan ole, niin seuraavaksi olisi syytä pohtia, mistä se mahdollisesti johtuisi. Mahdollisimman toimintakykyiset yksilöt ovat kaikkien etu tässä organisaatiossa, sillä poliisien katkeamaton ketju on vain yhtä vahva kuin sen heikoin lenkki.

2 TEORIA TUTKIMUKSEN TAUSTALLA

Tässä luvussa on tarkoitus käsitellä tämän tutkimuksen keskeisimmät käsitteet. Koska tutkimuksessa tutkitaan käsityksiä toimintakyvystä, on tutkimuksen keskeisin käsite toimintakyky. Tämän lisäksi on syytä paneutua myös siihen, mitä käsitys käsitteenä oikein tarkoittaa.

2.1 Käsitys käsitteenä

Tässä tutkimuksessa tutkitaan Poliisiammattikorkeakoulussa opiskelevien opiskelijoiden käsityksiä poliisin toimintakyvystä. Jokaisella meistä on käsityksiä ympärillämme tapahtuvista asioista, mutta silti käsitteenä käsityksen merkitystä voi olla vaikea selittää. Käsitys voi olla ikään kuin mielipide, mutta jotain paljon vahvempaa ja syvällisempää.

Ihmisillä on ajatuksia siitä, millainen todellisuus on. Tämän tutkimuksen aineisto on kerätty henkilöiltä, jotka eivät ole tehneet päivääkään poliisin työtä, joten heidän ajatuksensa, käsityksensä, eivät perustu itse koettuun. Ne saattavat olla kuviteltuja, muilta opiskelijoilta tai opettajilta kuultuja tai jopa täysin vastakkaisia omiin kokemuksiin verrattuna. Tällaisia kokemuksia voidaan nimittää faktuaalisiksi käsityksiksi tai uskomuksiksi. (Hirsjärvi 1985, 85.) Käsitykset voivat kuitenkin olla myös omaksuttua tietoa tai mielikuvia, jotka ovat muodostuneet havainnon, kokemuksen tai ajatuksen kautta. Käsitys ei kuitenkaan ole sama asia kuin mielipide. Käsitys on ihmisen tietyistä perusteista itselleen rakentama kuva jostakin asiasta. (Ahonen 1996, 114, 117.) Vaikka kaksi ihmistä puhuisivatkin samasta aiheesta voivat he silti puhua kahdesta eri asiasta, sillä heidän käsityksensä samasta asiasta saattavat erota toisistaan hyvinkin paljon. Juuri tästä syystä poliisiksi opiskelevien käsityksiä poliisilta vaadittavasta toimintakyvystä on mielenkiintoista tutkia, sillä jos opetus on ollut laadukasta ja syvällistä, tulisi opiskelijoiden käsitysten olla melko lailla samansuuntaisia kaikilla. Jos toimintakykyä ei kuitenkaan onnistuttu opettamaan riittävällä tasolla, ovat käsitykset muodostuneet opiskelijoille jotain muuta kautta kuin opetuksen kautta. Tällöin vaarana on se, että käsitykset eivät vastaakaan todellisuutta ja opiskelijat eivät myöskään voi silloin onnistua kehittäessään itsestään yhä toimintakykyisempiä poliisimiehiä.

Käsitysten muodostuminen on konstruktivista toimintaa. Se tarkoittaa sitä, että uudet käsitykset muodostuvat aina aikaisempien käsitysten pohjalta. (Häkkinen 1996, 23.) Käsitys on ilmiönä dynaaminen, eli se saattaa muuttua useastikin lyhyessä ajassa (Metsämuuronen 2008, 35; Ahonen 1996, 117; Häkkinen 1996, 24-25).

2.2 Toimintakyky käsitteenä

Arkipuheessa on huomaa usein, että jokaisella on jokin käsitys toimintakyvystä. Usein toimintakyky esiintyy puheessa synonyyminä fyysiselle kunnolle. Varsinkin terveyteen liittyvissä artikkeleissa puhu-

taan usein esimerkiksi vanhusten toimintakyvystä tarkoittaen sillä itsenäistä taitoa selvitä arjen askareista, joka koetaan jollain tavalla hyvän loppuelämän edellytyksenä. Toimintakyvyllä voidaan kuitenkin tarkoittaa montaa muutakin asiaa kuin vain fyysistä kykyä toimia.

Poliisin (AMK) perustutkintoon sisältyy koulutusta toimintakyvystä, mutta koulutuksen aikana ei opeteta varsinaisesti minkäänlaista mallia tai teoriaa toimintakyvystä. Poliisilla organisaationa ei myöskään ole olemassa toimintakyvyn teoriaa. Koulutuksen aikana paneudutaan osittain jopa melko ansiotuneesti osaan toimintakyvyn osa-alueista, kuten stressin sietoon joka kuuluu psyykkisen toimintakyvyn osa-alueeseen, mutta minkäänlaista kokonaisvaltaista koulutusta ei järjestetä eikä eri osa-alueiden yhteyttä toisiinsa painoteta.

Poliisiammattikorkeakoulussa voimankäytön opettajana ollut Antti Mäenpää sekä opiskelijana ollut Antti Kästämä ovat tehneet opinnäytetyön poliisin voimankäytön koulutukseen liittyen, jossa käsitellään poliisin toimintakykyä todella kattavasti. Työssä toimintakykyä tarkastellaan vaara- ja konfliktitilanteiden kautta, mutta se antaa varsin hyvän kuvan siitä, mitä toimintakyvyn kokonaisuudella tarkoitetaan. Mäenpään ja Kästämän työssä toimintakyky koostuu neljästä eri osa-alueesta: fyysisestä, psyykkisestä, eettisestä sekä sosiaalisesta toimintakyvystä.

Tässä tutkimuksessa toimintakyky on yksilön kykyä toimia ja se on kokonaisuus, joka muodostuu fyysisestä, psyykkisestä, sosiaalisesta sekä eettisestä osa-alueesta (Toiskallio 1998a, 28). Toiskallion malli toimintakyvystä on käytössä Puolustusvoimissa.

Toimintakyvyllä tarkoitetaan kirjaimellisesti kykyä toimia. Tämän asian voi ymmärtää kahdella eri tavalla: toimintakyky on tietynlaista valmiutta, joka edeltää itse toimintaa tai toimintakyky on mukana varsinaisessa toiminnassa toiminnan alituisena käyttövoimana. (Toiskallio & Mäkinen 2009, 48) Tässä tutkimuksessa toimintakyvyllä tarkoitetaan ennemminkin valmiutta kuin suoritusta. Toimintakykyisyys tarkoittaa myös sitä, että minuutta rakennetaan jatkuvasti. Sillä tarkoitetaan kuitenkin eri asiaa kuin identiteetin alituista vaihtamista tilanteeseen sopivaksi. (Toiskallio & Mäkinen 2009, 48) Näin ollen voidaan todeta, että toimintakyvyn eri osa-alueet vaikuttavat minuuteen ja siten poliisin identiteettiin, eli minkälaisena poliisina jokainen itsensä kokee.

Vahva perusta, kyky soveltaa jo hallittua sekä taito oppia kokemuksista, eli hyvä toimintakyky on edellytyksenä tehokkaille suorituksille. Mitä monimutkaisempi ja henkisesti sekä fyysisesti kuormittavampi toimintaympäristö on, sitä suuremmiksi kasvavat myös toimintakyvyn vaatimukset. (Toiskallio 1998b, 9.)

Yleisenä käsitteenä toimintakyky tarkoittaa järjestelmää, joka muodostuu neljästä eri osa-alueesta. Nämä neljä eri osa-aluetta ovat fyysinen, psyykinen, sosiaalinen sekä eettinen. Fyysisellä toimintakyvyllä tarkoitetaan yksilön kykyä suoriutua hänelle annetuista tehtävistä. Yksinkertaistettuna sillä tar-

koitetaan yksilön fyysistä kuntoa. Psykkisellä toimintakyvyllä taas tarkoitetaan yksilön kykyä prosessoida informaatiota. Psykkinen sekä fyysinen toimintakyky liittyvät monilta osin toisiinsa. Esimerkiksi omista elintoiminnoista huolehtiminen vaatii ihmiseltä useita kognitiivisia prosesseja, jotka perustuvat oman kehon havainnointiin. (Toiskallio 1998b, 9.)

Sosiaalinen sekä eettinen toimintakyky ovat vahvasti yhteydessä toisiinsa. Sosiaalisella toimintakyvyllä tarkoitetaan sitä, miten yksilö toimii ihmissuhde- sekä vuorovaikutustilanteissa. Eettisellä toimintakyvyllä taas tarkoitetaan toimintakyvyn osa-aluetta, joka käsittelee vastuullisuutta sekä oikeustajua. Syvällisesti ajateltuna eettinen toimintakyky on koko toimintakyky käsitteen perustavin taso. (Toiskallio 1998b, 9.)

3 FILOSOFIA TUTKIMUKSEN TAUSTALLA

Koska tieteellä on omat ongelmansa, joihin se ei pysty vastaamaan itsenäisesti, tarvitaan avuksi filosofista analyysia. Filosofisen analyysin avulla ei saada vastauksia tieteen kysymyksiin, koska vain tiede itse pystyy vastaamaan niihin. (Varto 1992, 90-91.) Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on siis erityisen oleellista pysähtyä hetkeksi pohtimaan myös tutkimuksen filosofisia lähtökohtia, jotta raportin lukija ymmärtää, minkälaisilla taustoilla ja tausta-ajatuksilla tutkimusta on lähdetty tekemään.

On tärkeää ymmärtää, että tutkimuksen teossa ainoa ongelma ei ole tutkimuksen empiirinen ongelma, koska myös itse tutkimus on ongelma. Rauhalan (1990) mukaan tieteenfilosofia jakautuu kahteen eri osatehtävään: ontologiseen sekä tieto-opilliseen analyysiin (Rauhala 1990, 28). Ontologinen analyysi vastaa siihen, minkälainen tutkittava kohde on perusluonteeltaan (Rauhala 1990, 28; Virtanen 2006, 164). Tieto-opillinen analyysi paneutuu tutkimusprosessiin sekä sen tulokseen (Rauhala 1990, 28).

Filosofinen pohdinta ennen tutkimuksen aloittamista on varsinkin kokemattomalle tutkijalle erityisen tärkeää, koska muutoin saattaa käydä niin, että tutkija valitsee tutkimuksessa käytettävät menetelmät umpimähkäisesti ilman, että hän uhraa ajatustakaan sille, miten menetelmät sopivat juuri siihen kyseiseen tutkimukseen, jonka ongelmia tutkija yrittää ratkaista. Eli ilman filosofista pohdintaa olettamatta ja menetelmät tekevät tutkijan puolesta ontologisen ratkaisun vaikka tilanteen pitäisi olla juuri toisin päin. (Rauhala 1990, 28.)

Seuraavissa alaluvuissa paneudutaan tarkemmin tämän tutkimuksen taustalla olevaan tieteenfilosofiaan. Tutkimus noudattaa laadullisen tutkimuksen menetelmiä. Koska tutkimuksessa tutkitaan käsityksiä ja tutkimuskohteena on ihminen, on fenomenologis-hermeneuttinen tieteenfilosofia luonnollinen osa tätä tutkimusta.

3.1 Mitä laadullinen tutkimus tarkoittaa

Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on tutkia todellista elämää. Todellista elämää ei kuitenkaan saa käsittää yhtenä totuutena vaan se sisältää useita erilaisia todellisuuksia. Todellisuuden luonne riippuu täysin siitä, kuka tai ketkä ovat olleet tutkimuksen kohteena. (Hirsjärvi 2009, 161.) Laadullinen tutkimus voidaan yleistää tarkoittamaan kaikkea sitä empiiristä tutkimusta, joka ei ole määrällistä (Tuomi 2008, 96). Laadullisella tutkimuksella ei ole täysin omia metodeja eikä ole teoriaa tai paradigmaa, joka kuuluisi vain sille (Denzin & Lincoln 2000, 6).

Laadullisen tutkimuksen aineisto kerätään tyypillisesti haastattelemalla, kyselyllä, havainnoimalla ja etsimällä tietoa erilaisista dokumenteista (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71). Laadullisen tutkimuksen menetelmiä käyttävät tutkijat keskittyvät aineiston hankintaan ja osoittavat tutkimuksensa tieteellisyyden

sillä, että aineisto on kerätty sellaisissa olosuhteissa, että tutkimuksen tieteellisyyttä ei voida kyseenalaistaa (Grönfors 2011, 11).

Tutkijan tulee perehtyä teoriaan, jotta hänen toimintansa olisi mahdollisimman luontevaa, asiantuntevaa sekä johdonmukaista (Syrjälä, Ahonen, Syrjäläinen & Saari 1994, 123). Tutkija päättää tutkimusasetelmasta oman ymmärryksensä varassa, joten puhdasta objektiivista tietoa ei ole olemassa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 20). Tästä syystä on tärkeää tiedostaa omat lähtökohtansa ja ymmärtää niiden vaikutukset aineiston hankintaan sekä johtopäätösten tekoon. Näiden asioiden tiedostaminen ja esiintuominen on yksi tutkimuksen luotettavuuden tunnuspiirteistä. (Syrjälä ym. 1994, 122.)

3.2 Fenomenologis-hermeneuttinen tieteenfilosofia

Fenomenologis-hermeneuttisen tutkimuksen tavoitteena on, että tunnetusta tehdään tiedetty. Tällä tarkoitetaan sitä, että itsestään selvät ja tottumuksen hälventäneet asiat yritetään saada näkyviksi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 35.) Fenomenologia voidaan ymmärtää joko filosofiana, lähestymistapana tai metodina (Virtanen 2006, 152-153). Tässä kappaleessa käsitellään fenomenologiaa tieteenfilosofiana.

Tuomi & Sarajärven (2009) mukaan fenomenologisen filosofian mielestä tutkimuksen kaksi keskeisintä ongelmaa ovat ihmiskäsitys sekä tiedonkäsitys (Tuomi & Sarajärvi 2009, 34). Tästä syystä fenomenologista tutkimusta tehtäessä tutkijan on pysähdyttävä hetkeksi miettimään sitä, millainen ihminen on tutkimuksen kohteena ja minkälaista tutkimuksen kohteesta saatu tieto on luonteeltaan. Tämän tutkimuksen ihmiskäsityksen mukaan ihminen koostuu kolmesta olemassaolon muodosta: tajunnallisuudesta, situationaalisuudesta sekä kehollisuudesta. Tajunnallisuus tarkoittaa ihmisen kokemisen kokonaisuutta, situationaalisuus elämäntilanteisuutta ja kehollisuus olemassaoloa orgaanisena eliönä. (Rauhala 1990, 35, 37-42, 198; Rauhala 2005, 95.)

Fenomenologisessa tutkimuksessa tulkinta luo tarpeen hermeneutiikalle. Hermeneutiikalla tarkoitetaan ymmärtämisen ja tulkinnan teoriaa. (Rauhala 1990, 104; Tuomi & Sarajärvi 2009, 34-35.) Kaksi hermeneutiikan keskeisintä käsitettä ovat esiymmärrys ja hermeneuttinen kehä. Niillä tarkoitetaan sitä, että ymmärtäminen on aina tulkintaa ja kaiken ymmärtämisen taustalla on aikaisemmin ymmärretty. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 35.)

3.3 Mitä tiedolla tarkoitetaan?

Tässä tutkimuksessa tietokäsitys noudattaa konstruktivistista tietokäsitystä. Konstruktivistinen tietokäsitys ottaa kantaa siihen, mitä tiedolla tarkoitetaan ja minkälaiset mahdollisuudet ihmisellä on saada luotettavaa tietoa (Puolimatka 2002, 47; Tynjälä 1999, 37).

Konstruktivistisen tietokäsityksen mukaan tieto on väritynyttä ihmisten erilaisten käsitysten ja kokemusten kautta, jonka vuoksi maailmasta ei ole mahdollista saavuttaa objektiivista tietoa (Puolimatka

2002, 46; Tynjälä 1999, 37, 40). Puolimatkan (2002) ja Tynjälän (1999) mukaan todellisuus koostuu runsaasta määrästä erilaisia tiedollisia rakennelmia. Näistä rakennelmista ei voida valita oikeata ja väärää tietoa, mutta niiden tiedollista pätevyyttä voidaan arvioida sen perusteella, auttavatko ne luojiin toteuttamaan päämääriään ja toimimaan menestyksellisesti. Toisin sanoen tietoa voidaan pitää totena, jos se on käyttökelpoista, relevanttia ja elinkelpoista ja se auttaa meitä toimimaan omassa ympäristössämme. (Puolimatka 2002, 47, 50; Tynjälä 1999, 40.) Ihminen kasaa ja käsittelee uutta tietoa aikaisempien tietojen sekä kokemusten perusteella ja muuttaa näin käsityksiään (Tynjälä 1999, 28, 37-38).

4 AINEISTON KERÄÄMINEN SEKÄ TUTKIMUKSESSA KÄYTETTÄVÄT MENETELMÄT

4.1 Tutkittavaan aiheeseen liittyvät aikaisemmin tehdyt tutkimukset

Antti Mäenpää sekä Antti Kästämä ovat tehneet opinnäytetyön poliisiammattikorkeakoululle vuonna 2018. Työn aiheena oli Fyysisen voimankäytön koulutuksen kehitystyö ja työn tarkoitus oli selvittää, miten poliisin ammattikorkeakoulututkintoon sisältyvä fyysisten voimakeinojen käytön koulutus vastaa työelämän väkivalta- ja konfliktitilanteiden vaatimuksia. Työssä muodostettiin kuva vaatimuksista ja valmiuksista kirjallisten lähteiden perusteella tehdyn sisällön analyysin avulla. Kirjallisista lähteistä saatuja havaintoja täydennettiin tekemällä haastatteluja.

Mäenpään ja Kästäjän tutkimuksessa on osiltaan tutkittu sitä, millaisia toimintakykyvaatimuksia poliisimieheen kohdistuu väkivalta- ja konfliktitilanteissa sekä miten poliisin väkivalta- ja konfliktitilanteissa tarvittavaa toimintakykyä tulisi kehittää koulutuksessa. Mäenpää sekä Kästämä toteavat tutkimuksessaan, että väkivalta- ja konfliktitilanteissa toimiminen edellyttää poliisimieheltä kokonaisvaltaista toimintakykyä ja fyysinen voimankäyttö vaatii muutakin kuin ainoastaan kykyä suorittaa jokin motorinen suorite. Mäenpää ja Kästämä käyttävät opinnäytetyössään Puolustusvoimien toimintakykykäsitettä, joka muodostuu neljästä eri osa-alueesta: eettiisestä, psyykkisestä, fyysisestä sekä sosiaalisesta toimintakyvystä. Nämä neljä eri osa-alueita vaikuttavat siihen, minkälaiseksi poliisiksi yksittäinen poliisimies itsensä kokee, eli toimintakyvyn eri osa-alueiden keskiössä on poliisin identiteetti.

Henry Öster on tehnyt pro gradu tutkielman Maanpuolustuskorkeakoululle vuonna 2018. Tutkielman aiheena on ollut eettinen toimintakyky ja tutkimuksessa on tutkittu perusyksikön kouluttajia rauhanajan eettisinä toimijoina. Tutkimuksessa haluttiin selvittää perusyksikön kouluttajien käsityksiä eettisestä toiminnasta rauhanaikana. Vaikka tutkimuksessa puhutaan etiikasta, on sitä kuitenkin käytetty moraalin synonyymina. Tämä johtuu siitä, että puolustusvoimilla on käsite eettinen toimintakyky, jolla kuitenkin käytännössä tarkoitetaan moraalista toimintakykyä. Tutkimusta tehdessä oli siis selkeämpi puhua etiikasta moraalin synonyymina. Usein myös puhekielessä nämä kaksi eri käsitettä esiintyvät toistensa synonyymeina. Tutkimus toteutettiin laadullisin menetelmin. Tutkimuksen tutkimuskysymykset olivat seuraavat:

- Miten eettisen toiminnan vaatimukset esiintyvät rauhanajan kouluttajan työtehtävissä?
- Millaiset valmiudet rauhanajan kouluttajalla on eettiseen toimintaan työtehtävissään?
  - o Tunnistavatko kouluttajat eettistä päätöksentekoa vaativat tilanteet?
  - o Miten kouluttajaa tuetaan tekemään eettisiä päätöksiä?
  - o Mitkä tekijät vaikuttavat kouluttajan eettiseen päätöksentekoon?

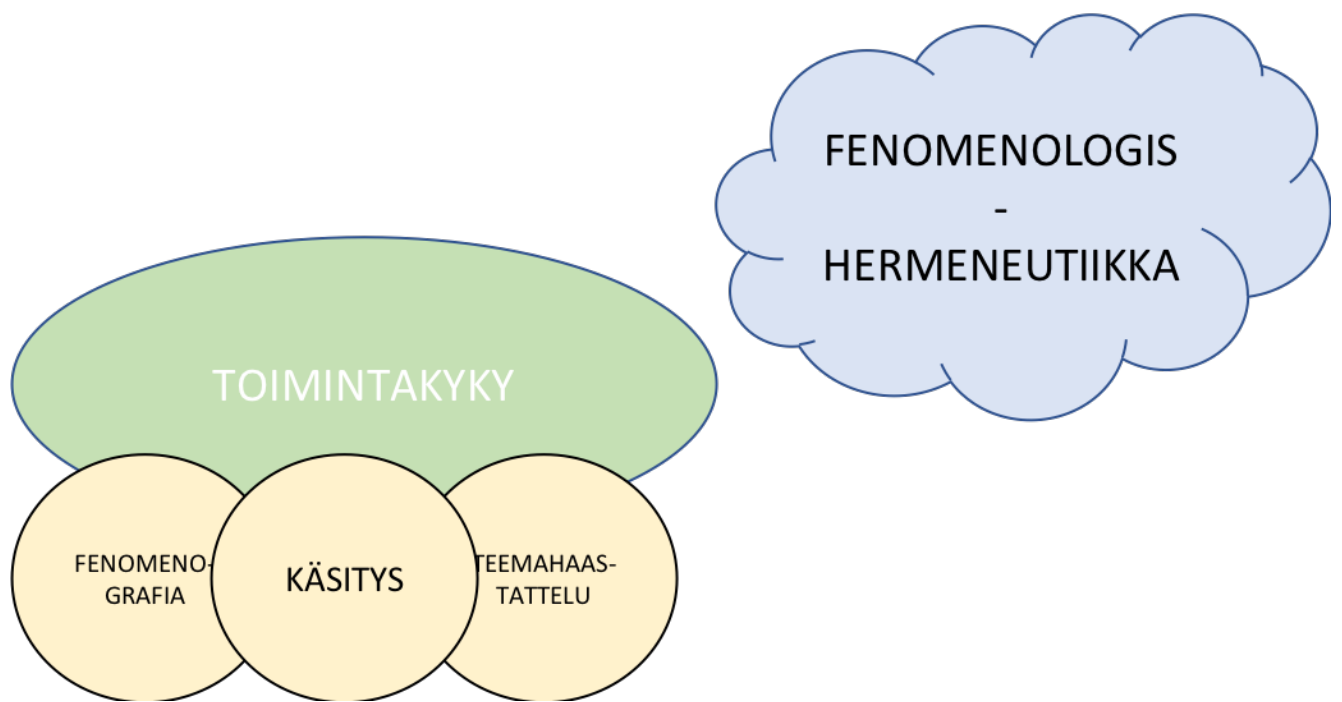
Österin tutkimuksen aineisto kerättiin haastattelemalla ja se analysoitiin fenomenografisella menetelmällä. Tuloksista voitiin todeta muun muassa se, että moraalista toimintaa vaativat tilanteet oli osaltaan vaikea tunnistaa vaikka osa haastateltavista olikin mielestään kokenut tunnistavansa eettistä toimintaa vaativat tilanteet hyvin.

Ida Määttä on tehnyt Poliisiammattikorkeakoululle Poliisi (YAMK) -tutkintoon liittyen opinnäytetyön aiheesta poliisiopiskelijoiden käsityksiä poliisityöstä. Opinnäytetyö on valmistunut vuonna 2018. Työssä on selvitetty poliisiksi hakeutuvien henkilöiden taustatekijöitä sekä heidän käsityksiään poliisin työstä eri toimintasektoreiden tehtävissä. Työssä tutkittiin sitä, miten opiskelijoiden käsitykset poliisin työstä muuttuivat poliisin tutkintoon kuuluvan työharjoittelujakson aikana.

Määttän tutkimus toteutettiin määrällisen tutkimuksen keinoin. Kyselyitä tehtiin tutkittaville kaksi, yksi ennen työharjoittelun alkua ja toinen työharjoittelun päätteeksi. Kyselyssä käytettiin monivalintakysymyksien lisäksi avoimia kysymyksiä. Työn tuloksista selvisi, että käsitykset työstä olivat muuttuneet työharjoittelun aikana. Hälytystehtäviä oli ollut selvästi vähemmän ja paperitöitä selvästi enemmän kuin tutkittavat olivat ennen työharjoitteluun lähtöä ajatelleet. Tämän lisäksi voimakeinoja oli käytetty selvästi vähemmän kuin mitä ennen työharjoittelun alkua tutkittavat olivat mieltäneet. Poliisiopiskelijat olivat myös kiinnostuneet poliisin työstä monipuolisemmin työharjoittelun aikana ja aikaisemmin vähemmän kiinnostavat työtehtävät olivat näyttäytyneet työharjoittelun aikana kiinnostavampina.

4.2 Tutkimusasetelmasta

Tämän tutkimuksen keskeisin käsite on toimintakyky. Tutkimuksessa selvitetään poliisiopiskelijoiden käsityksiä poliisilta vaadittavasta toimintakyvystä, joten käsitys sitoutuu teemahaastatteluun aineistonkeräysmenetelmänä ja fenomenografiaan analyysin kautta. Tutkimuksen taustalla vaikuttaa fenomenologis-hermeneuttinen tieteenfilosofia. Viitekehyksen eri osa-alueisiin on perehdytty tarkemmin tutkimuksen raportin eri osissa.

Kuvio1. Tutkimuksen viitekehys

4.3 Mitä tutkimuksessa on tarkoitus tutkia?

Tällä tutkimuksella ei ole varsinaisesti minkäänlaista tutkimusongelmaa, koska tutkimuksen avulla ei ole tarkoitus selvittää minkäänlaista ongelmaa. Tutkimuksella ei ole myöskään tarkoitus saada minkäänlaista yleistettävää tietoa aikaiseksi, vaan ainoastaan kuvailla sitä käsitteiden moninaisuutta, joita asioilla usein on. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää poliisiopiskelijoiden käsityksiä poliisin ammattiin liittyen, joten siksi on luontevampaa puhua tutkimusongelman sijaan tutkimustehtävästä. Tuomi & Sarajärvi (2009) kirjoittavat myös, että laadullisessa tutkimuksessa olisi selkeämpää puhua tutkimusongelman sijaan tutkimustehtävästä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 92). Niiniluodon (2002) mukaan tutkimuksen onnistumisen kannalta yksi tärkeimmistä sekä samalla myös yksi vaikeimmista vaiheista on määrittellä täsmälliset ja yksityiskohtaiset tutkimustehtävät (Niiniluoto 2002, 27).

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tutkia poliisiopiskelijoiden käsityksiä poliisilta vaadittavasta toimintakyvystä. Osiltaan tutkimustulokset antavat osviittaa siitä, millaiset valmiudet poliisiopiskelijoilla on poliisin työhön. Poliisiksi opiskelevien valmiuksiin vaikuttavat monet asiakokonaisuudet, mutta jos opiskelijoilla ei ole minkäänlaista käsitystä poliisin työstä ja sitä kautta poliisilta vaadittavasta toimintakyvystä tai jos käsitykset ovat täysin ristiriidassa todellisuuden kanssa, on opiskelijoilla melko huonot lähtökohdat kehittää itsestään osaavia ja ammattitaitoisia poliisimiehiä. Tutkimus rajataan koskemaan poliisiammattikorkeakoulussa kuudennella periodilla opiskeleviin opiskelijoihin. Kuudes periodi on opiskelijoiden viimeinen periodi ennen siirtymistä noin kymmenen kuukauden työharjoitteluun, joka suoritetaan poliisilaitoksilla poliisin virassa poliisin virkavastuulla toimien.

Tutkimuskysymykset muotoutuivat seuraavasti:

- Miten poliisin työn haasteet esiintyvät poliisin toimintaympäristössä?
- Minkälainen hyvä poliisi on ominaisuuksiltaan?

Poliisiammattikorkeakoulussa opetetaan tällä hetkellä eri toimintakyvyn osa-alueisiin liittyviä asioita, mutta koulutuksessa korostuu selvästi eniten fyysinen toimintakyky ja siihen fyysiseen toimintakykyyn liittyen erityisesti voimankäyttö. Puheen tasolla on useasti mainittu, että puhe on parasta voimankäyttöä ja se on poliisin tärkein työkalu, mutta sitä ei ole juurikaan opetettu koulun aikana. Etiikasta on pidetty lyhyet luennot, mutta poliisin ammattietiikkaa on luennoilla sivuttu ainoastaan vähän ja sitä ei ole määritelty oikeastaan millään tavalla. Stressin siedosta on pidetty luennot ja yksi varsinaisesti siihen keskittyvä harjoitus. Toimintakykyyn vaikuttavat asiat selvästi tunnetaan, mutta kokonaisuuden hahmottaminen vaikuttaisi koulutuksen perusteella olevan poliisilla organisaationa vielä alkutekijöissä. Poliisilta esimerkiksi puuttuu kokonaisuudessaan toimintakyvyn käsite. Oletukset tutkimukselle ovat kuitenkin sellaiset, että haastateltavat hahmottavat jopa yllättävän hyvin poliisilta vaadittavan toimintakyvyn, mutta eivät välttämättä ymmärrä eri osakokonaisuuksien yhteyttä toisiinsa eivätkä siten täysin käsitä poliisilta vaadittavaa toimintakykyä. Tutkimuksen tulokset antavat viitteitä siitä, minkälainen käsitys poliisiopiskelijoilla on poliisin työstä ja sen asettamista vaatimuksista. Tuloksia on myöhemmin mahdollista verrata todellisuuteen, joka antaa eväitä pohtia koulutuksen suuntalinjojen oikeellisuutta ja mahdollisia koulutuksen uusintatarpeita.

4.4 Haastattelu aineiston keräämismenetelmänä

Tuomen & Sarajärven (2009) mukaan laadullisen tutkimuksen aineisto kerätään yleensä haastatteluiden sekä kyselyiden avulla, hakemalla tietoa erilaisista dokumenteista sekä tekemällä havaintoja tutkittavasta ilmiöstä (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71). Yleensä tutkijalla saattaa olla jonkinlainen ajatus käytettävästä tutkimusmenetelmästä ennen varsinaisen tutkimuksen aloittamista, mutta tutkimusta tehdessä kentältä kerrytetty kokemus muokkaa menetelmät lopullisiin uomiinsa (Grönfors 2011, 87). Aineistoa kerätessä voidaan yhdistellä useita eri menetelmiä tai käyttää niitä jopa rinnakkain. Menetelmää tai menetelmiä ei voi kuitenkaan valita umpimähkään, vaan valintaa tehdessä tulee ottaa huomioon käytössä olevat resurssit, kuten muun muassa aika, ja tutkittava ongelma. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71.)

Mikäli olemme kiinnostuneita syistä ihmisten käytökselle sekä toiminnalle tai heidän ajatuksistaan, on ne helpointa selvittää kysymällä niistä ihmisiltä itseltään (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71). Näin yksinkertainen on ajatus haastattelun taustalla. Ehkäpä juuri haastattelun idean yksinkertaisuus sekä sen joustavuus aineistonkeräysmenetelmänä on syy siihen, miksi tämän tutkimuksen aineisto on kerätty haastattelemalla. Haastattelu on aineiston keräysmenetelmänä selvästi joustavampi kuin kyselyn tekeminen. Joskus haastattelukysymykset voivat olla laadittu siten, että haastateltava ei niitä heti ymmärrä. Kyselyssä tutkimuksen tekijä ei välttämättä pysty selvittämään esittämiään kysymyksiään,

mutta haastattelun aikana se on erittäin helppoa. Haastateltavalle saattaa myöskin muodostua väärinkäsityksiä, jotka saattavat haastattelun aikana tulla esille ja näin ollen tutkija voi niihin puuttua oikea-aikaisesti. Haastattelu myös mahdollistaa tutkijalle aidon vuorovaikutustilanteen haastateltavan kanssa, sillä tutkija voi haastattelun aikana käydä keskustelua ja viedä sitä uusille urille, jos haastateltavan kertomasta selviää jotakin uutta ja mielenkiintoista, jota tutkija ei osannut odottaa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73.)

Joskus voi käydä niin, että haastateltava kertoo tutkittavasta asiasta jotakin ja selvästi tietää asiasta enemmän, mutta ei vain tullut miettineeksi sitä haastattelutilanteessa. Tämänkin asian vuoksi haastattelu aineiston keräämismenetelmänä on erinomainen, sillä esimerkiksi kyselyyn verrattuna tutkija voi esittää haastateltavalla lisää sekä tarkentavia kysymyksiä. Tutkija voi myös palata myöhemminkin haastatteluiden pariin, jos hän huomaa vasta myöhemmin, että jokin oleellinen tieto on jäänyt saamatta. Haastattelun hyvänä puolena on myöskin se, että tutkittavan henkilön ei tarvitse osata ilmaista itseään kirjoittamalla. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73.)

Kokemattomalle tutkijalle haastattelu saattaa aiheuttaa myös päänvaivaa, sillä vaarana on, että kokeematon tutkija laatii huonot haastattelukysymykset, jotka johdattavat haastateltavia vastaamaan kysymyksiin tietyllä tavalla. Haastattelun ongelmana on myöskin se, että haastattelijan tulisi osata kysyä haastateltavilta juuri oikeat kysymykset, joiden avulla tutkimuskysymyksiin vastaava aineisto saadaan kerättyä. Myöskin haastattelijan sekä haastateltavan väliset henkilökiemiat tulisi olla sellaiset, että haastattelun aikana löydetään yhteinen sävel ja keskustelua tutkittavasta aiheesta saadaan aikaiseksi. Haastattelun tekeminen vie tutkijalta myös paljon aikaa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 74.)

Kun haastattelut on tehty, tulee aineisto saattaa kirjalliseen muotoon. Tätä prosessia kutsutaan litteroinniksi. Litterointi on välttämätön työvaihe, jotta aineistoa voidaan alkaa analysoida. Haastattelun onnistumisen kannalta olisi erityisen tärkeää, että haastateltavat tietäisivät tutkittavasta ilmiöstä edes jotakin ja he pystyisivät siitä myös kertomaan. Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää panostaa haastateltavien valintaan, jotta aineistoa saadaan kerättyä riittävän paljon. Haastattelun tärkein tehtävä on kerätä mahdollisimman paljon tietoa tutkittavasta aiheesta. Tämän vuoksi haastateltaville voidaan antaa tutkimuskysymykset valmiiksi jo hyvissä ajoin ennen haastattelua. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73.) Tässä tutkimuksessa haastattelukysymyksiä ei kuitenkaan annettu haastateltaville valmiiksi, sillä haastateltavien ei haluttu valmistautua haastatteluun liikaa. Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia käsityksiä, jotka opiskelijoille on muodostunut jo ehkä paljon ennen poliisiammattikorkeakoulussa alkaneita opintoja, mutta viimeistään kuitenkin koulussa suoritettujen opintojen myötä.

Haastattelu voidaan toteuttaa kolmella erilaisella tavalla: lomakehaastatteluna, teemahaastatteluna tai syvähaastatteluna. Haastattelutyypit eroavat toisistaan kyselyn ja tutkimuksen toteutuksen struktu-

roinnin osalta. Yleensä lomakehaastattelua käytetään määrällisessä tutkimuksessa, mutta sitä voidaan käyttää myös laadullisessa tutkimuksessa. Teemahaastattelu tunnetaan myös nimellä puolistrukturoitu haastattelu ja se muistuttaa paljon syvähaastattelua. Teemahaastattelussa on käytössä teemat ja niihin liittyvät sekä niitä tukevat tarkentavat kysymykset. Haastattelun teemat liittyvät tutkimuksen viitekehukseen. Haastattelun avulla pyritään keräämään sellainen aineisto, josta tutkija voi löytää merkityksellisiä vastauksia tutkimuksen tutkimuskysymyksiin. Syvähaastattelu, eli avoin haastattelu on haastatteluista tietyllä tapaa kaikista joustavin, mutta samalla kokemattomalle tutkijalle myös se kaikkein vaikein haastattelun muoto. Syvähaastattelun tarkoitus on avata tutkittavaa ilmiötä mahdollisimman perusteellisesti. Haastattelussa käytetään avoimia kysymyksiä ja ainoastaan keskustelun aiheena oleva ilmiö on määritelty. Keskustelu ei kuitenkaan saa olla mitä tahansa, vaan sen on liityttävä tutkittavaan ilmiöön. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75-76.)

Jos tutkija käyttää lomakehaastattelua aineistonsa keräämiseen, on vaarana se, että tutkittavaan aiheeseen ei välttämättä päästä käsiksi kovinkaan syvällisesti. Lomakehaastattelussa vastaukset valitaan valmiista vaihtoehdoista ja tämän vuoksi vastaukset myös saattavat jäädä hyvinkin pinnallisiksi. Syvähaastattelun vaarana taas on se, että keskustelu karkaa tutkittavasta aiheesta ja haastattelun tärkeintä tavoitetta, eli tiedon keräämistä tutkittavasta aiheesta, ei saavuteta. Syvähaastattelu saattaa kuitenkin mahdollistaa sen, että keskustelu aiheesta ajautuu sellaiselle alueelle, jota tutkija ei osannut ennen haastattelun alkua edes odottaa ja tämän vuoksi tutkittavasta ilmiöstä saattaakin löytyä jotain uutta ja mielenkiintoista sekä ennen kaikkea ennalta arvaamatonta uutta tietoa.

4.5 Miten tämän tutkimuksen aineisto kerättiin?

Kuten Tuomi & Sarajärvi (2009) kirjoittavat, on järkevää kysyä ihmiseltä itseltään hänen ajatuksistaan sekä päätöksistään toimintansa taustalla (Tuomi & Sarajärvi 2009, 71). Tämän tutkimuksen tarkoitus on kartoittaa poliisiammattikorkeakoulussa kuudennella periodilla opiskelevien oppilaiden käsityksiä poliisilta vaadittavasta toimintakyvystä. Helpoin tapa päästä selville opiskelijoiden käsityksistä on todellakin kysyä niitä heiltä itseltään. Tämän vuoksi aineistonkeruumenetelmäksi valikoitui haastattelu. Haastattelutyypiksi valikoitui puolistrukturoitu haastattelu, eli teemahaastattelu, koska se antaa lomakehaastatteluun verraten selvästi enemmän joustamisen varaa haastattelutilanteessa, mutta samallaista vaaraa aiheesta eksymiseen ei ole kuin syvähaastattelussa.

Metsämuuronen (2006) kirjoittaa, että aineiston kerääminen haastattelemalla vaatii paljon työtä ja aineiston analysoiminen on vaativaa. Tästäkin huolimatta haastattelua kannattaisi käyttää aineistonkeräämismenetelmänä aina kun se on tutkimuksen kannalta mielekästä. (Metsämuuronen 2006, 113-114.) Hirsjärvi ja Hurme (1985) kirjoittavat, että haastattelun käyttäminen tutkimuksen aineiston keräämiseksi sopii erityisen hyvin, jos seuraavan listan asiat toteutuvat:

1. Tarkoituksena on ottaa koko väestöstä satunnaisotos tai tutkittavan joukon koulutus on alhainen
2. Tutkittavien motivaatio tutkimusta kohtaan on alhainen
3. Tutkija ei halua, että haastateltavat tietävät etukäteen tutkimuksen tutkimusaiheita
4. Tutkija haluaa, että kysymyksiä tulkitaan tai hän haluaa varmistaa, että kysymyksiin vastataan täsmällisesti
5. Halutaan, että mahdollisimman moni tutkimukseen haluttu henkilö osallistuu tutkimukseen
6. Tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida muilla keinoilla
7. Tutkimuksessa käsitellään intiimejä tai tunteita aiheuttavia asioita
8. Tutkittavaa aluetta kartoitetaan
9. Tutkittavasta aiheesta halutaan esimerkkejä, jotka kuvaavat aihetta
10. Tutkittavaa ilmiötä ei voida tutkia objektiivisten testien avulla (Hirsjärvi ja Hurme 1985, 27.)

Aineisto kerättiin haastattelemalla viittä Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijaa, joista jokainen opiskeli haastatteluhetkellä kuudennella periodilla, eli viimeisellä periodilla ennen työharjoitteluun siirtymistä. Koska haastattelun tärkein tehtävä on tuottaa riittävästi tietoa tutkittavasta aiheesta, oli haastateltavien valintaankin käytettävä riittävästi aikaa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73). Tässä tutkimuksessa tutkitaan poliisiksi opiskelevien käsityksiä, joten omalla tavallaan kaikki haastatteluissa annetut vastaukset ovat oikeita vastauksia. Jos opiskelijalla ei ole jostain asiasta minkäänlaista käsitystä, niin sekin on oikein hyvä tutkimustulos. On kuitenkin turhaa kysyä poliisin ammattiin liittyviä käsityksiä juuri Poliisiammattikorkeakoulussa aloittaneilta opiskelijoilta, ellei sitten olla kiinnostuneita juuri heidän käsityksistään. Tässä tutkimuksessa oltiin kuitenkin kiinnostuneita epäsuorasti myös opiskelijoiden valmiuksista poliisin työhön, joten oli selvästi mielekkäämpää kysyä käsityksiä sellaisilta Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijoilta, jotka ovat saaneet jo melkein kaiken koulutuksen, mitä Poliisiammattikorkeakoululla on tarjota ennen opiskelijoiden ensimmäisiä oikeita poliisin töitä. Kaikkien haastateltujen kokemus ja koulutus poliisin työhön oli siis suurin piirtein samalla tasolla. Yksilöllisiä eroja tietysti saattaa olla riippuen siitä, kuinka ammattitaitoinen opettaja on kenelläkin sattunut olemaan kouluttajana.

Tutkimukseen haluttiin motivoituneita osallistujia. Tästä syystä haastateltaviin oltiin yhteydessä henkilökohtaisesti ja jokainen tutkimukseen osallistunut haastateltava osallistui siihen täysin vapaaehtoisesti. Kaikki tutkimukseen osallistuneet vaikuttivat pitävän poliisin toimintakykyä tärkeänä asiana, mutta usein sillä tarkoitettiin ainoastaan toimintakyvyn fyysistä osa-aluetta.

Jotta välttyttäisiin tutkimuseettiseltä ongelmalta, kaikille tutkimukseen osallistuneille henkilöille kerrottiin ennen suostumuksen pyytämistä hyvinkin tarkasti, mistä tutkimuksessa on kyse. Suostumuksen pyytäminen tutkimukseen osallistumisesta olisi ollut melkoinen eettinen ongelma, jos suostumuk-

sensa antaneet henkilöt eivät olisi tienneet, mihin ovat oikein osallistumassa. Vaikka Tuomen & Sarajärven (2009) mukaan haastateltaville voitaisiin antaa haastattelukysymykset etukäteen, jotta voitaisiin varmistua haastattelun tärkeimmän tehtävän (riittävästi tietoa tuottavan aineiston kerääminen) toteutumisesta, niin tässä tutkimuksessa niin ei kuitenkaan toimittu (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73). Aineiston laatuun ei haluttu vaikuttavan se, että haastateltavat valmistautuvat haastatteluihin liikaa ja keräävät itselleen liikaa viimehetken tietoa toimintakyvystä ja sen osa-alueista. Tutkimuksessa haluttiin, että vastauksiin vaikuttaisi kaikkein eniten Poliisiammattikorkeakoulussa annettu koulutus. Olisi toki lapsellista ajatella, että ainoastaan Poliisiammattikorkeakoulussa annettu opetus vaikuttaisi haastateltavien vastauksiin. Kaikki aikaisempi elämä ennen poliisiutua ja sitä kohti kurkottamista vaikuttaa varmasti poliisiksi opiskelevien käsityksiin maailmasta. Vilkan (2005, 110) mukaan kaikki aikaisempi elämä vaikuttaa yksilön käsityksiin.

Ennen haastattelujen aloittamista oli aika keskittyä haastattelurungon tekemiseen. Teemahaastattelussa keskustelu pyörii teemojen ympärillä, mutta keskustelu ei kuitenkaan saisi eksyä tutkittavan ilmiön ulkopuolelle (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75). Vaikka haastattelukysymykset olivatkin laadittu tarkasti, ei niitä esitetty jokaiselle haastatellulle samalla tavalla jäykästi kuin ne oli haastattelijan muistiinpanoihin kirjattu. Haastattelun oli tarkoitus olla mahdollisimman luontevaa keskustelua tutkittavasta ilmiöstä. Haastattelurunko muotoutui seuraavanlaiseksi:

1. Voisitko kertoa hieman itsestäsi sekä aikaisemmasta elämästäsi?
2. Minkälaisena poliisina haluaisit näyttäytyä työelämässä?
3. Miten ymmärrät käsitteen toimintakyky?
4. Mistä eri asioista poliisin toimintakyky muodostuu?
5. Mikä / mitkä ovat mielestäsi poliisin tärkeimpiä työkaluja poliisin työssä?
6. Oletko yrittänyt kehittää toimintakysyäsi? Jos olet, niin miten?
7. Oletko saanut Poliisiammattikorkeakoulusta tukea toimintakykyäsi kehittämiseen?
8. Miten luulet tulevan harjoittelupaikkasi tukevan toimintakykyäsi kehittämistä / miten toivoisit sen tukevan sitä?
9. Miten jakaisit käsitteen toimintakyky alakäsitteiksi?
10. Haluatko lisätä aikaisemmin kertomaasi vielä jotain?

Koska haastattelun aikana oli tarkoitus keskustella teemoista tutkittavan ilmiön ympärillä, soljui keskustelu eri henkilöiden kanssa eri tavalla ja osittain myös eri suuntiin. Tästä syystä oli olennaista esittää jokaiselle haastatellulle hieman erilaisia tarkentavia kysymyksiä päärunjon lisäksi.

Kuten aikaisemminkin on jo useasti mainittu, että haastattelun tärkein tehtävä on tuottaa riittävästi tietoa tutkittavasta ilmiöstä, oli ennen varsinaisten haastatteluiden aloittamista järkevää testata haastattelukysymykset etukäteen koehaastattelulla. Koehaastattelun jälkeen oli vielä mahdollisuus korjata

haastattelun rakennetta sekä haastattelukysymyksiä siitä saadun palautteen mukaisesti. Tämän lisäksi koehaastattelun myötä se ensimmäinen muita hieman huonompi haastattelu oli sujuvasti hoidettu pois alta ja kaikki tutkimuksen haastattelut olivat sitä myöden selvästi tasalaatuisempia tutkijan työskentelyn osalta.

Kuten Vilkka (2005) kirjoittaa, niin haastatteluiden ongelmana saattaa usein olla se, että niissä mennään liian nopeasti suoraan asiaan (Vilkka 2005, 110). Haastatteluiden aikana huomasi hyvin sen, miten haastateltavien kielenkannat aukesivat pienen lämmittelyn jälkeen selvästi paremmin, kun alkujännitys oli hieman lieventynyt. Jos haastattelussa mennään suoraan tutkittavan ilmiön pariin, eikä kiinnitetä ollenkaan huomiota haastateltavan taustoihin, jää kokonaan selvittämättä se, millaista elämää, kokemuksia ja käsityksiä vasten haastateltava puhuu tutkittavasta ilmiöstä (Vilkka 2005, 110). Muun muassa näistä syistä haastattelu aloitettiin ensin melko kattavalla kerronnalla tutkimuksen luonteesta sekä haastattelun kulusta ja ensimmäisenä varsinaisena teemana haastattelun alussa oli haastateltavan taustat ja aikaisempi elämä.

Haastattelun toisen kysymyksen tarkoitus oli aiheuttaa haastateltavassa pohdintaa minuudessa ja poliisin identiteetissä, eli siinä millaiseksi poliisiksi itsensä käsittää. Jokaisen poliisin toimintakyky vaikuttaa siihen, millaiseksi poliisiksi itsensä kokee, joten kysymys oli siksikin aiheellinen sen lisäksi, että se sopi myös hyvänä johdattelevana kysymyksenä tutkittavan ilmiön pariin (Kinnunen, Herrala, Perheentupa, Aalto, Intke, Ohrankämmen, Halonen, Pukaralammi, Collin, Hyppönen, Pesola, Horila, Lehtonen, Leskinen, Westersund ja Jokitalo 2012, 59).

Toisen ja kolmannen kysymyksen tarkoitus olisi kysyä tutkittavasta ilmiöstä suorasukaisesti siten, että haastateltavat pohtivat ainoastaan sitä, mitä käsite toimintakyky heille merkitsee. Seuraavien kysymysten kautta oli tarkoitus pohtia haastateltavien kanssa sitä, miten toimintakyky esiintyy poliisin työssä. Kysymyksen tarkoituksena oli saada haastateltavat pohtimaan toimintakykyä käytännön kautta kuitenkin kertomatta suoraan sitä, miten haastattelija itse käsittää toimintakyvyn. Yhdeksän kysymyksen tarkoituksena oli vielä lopussa saada haastateltava pohtimaan toimintakyvyn käsitettä aikaisemmin käydyn keskustelun kautta.

Tutkimuksen aineisto kerättiin syksyllä 2020. Vaikka haastatteluissa ei käsiteltykään erityisen intimejä tai henkilökohtaisia asioita, tuli haastattelupaikan olla sellainen, että se antaa sekä haastateltavalle että haastattelijalle täyden rauhan keskittyä haastatteluun. Harmillisesti haastatteluiden tekohetkellä vallinneen covid-19 pandemian vuoksi haastattelut päätettiin suorittaa etänä tietokoneen puhe-
linsovelluksen avulla. Näin toimimalla päästiin ehkä pandemian osalta turvallisempaan ja huolettomampaan lopputulokseen, mutta haastatteluiden osalta jäi kokonaan saavuttamatta samanlainen yhteys haastateltavien kanssa kuin kasvokkain olisi mahdollista. Haastatteluiden aikana ei pidetty videoyhteyttä päällä, jotta haastattelu etenisi tietoteknisesti mahdollisimman sujuvasti ja haastattelu

saataisiin nauhoitettua mahdollisimman laadukkaasti. Tästä päätöksestä tutkija kuitenkin maksoi sen hinnan, että ei voinut tulkita haastateltavien ilmeitä eikä eleitä. Suurta merkitystä asialla ei kuitenkaan ollut, koska tutkimustuloksiin sillä ei ollut minkäänlaista vaikutusta.

Tämän tutkimuksen tarkoitus ei ollut tehdä tutkittavasta ilmiöstä minkäänlaisia yleistyksiä vaan ainoastaan kuvailla siitä olevien käsitysten monimuotoisuutta. Tämän lisäksi lisäämällä haastatteluiden määrää, ei yleensä voida lisätä haastatteluiden sisällöllistä laatua (Vilkka, 2005, 109). Tämän vuoksi haastateltavien määrä ei mietityttänyt missään vaiheessa tutkimusta tehdessä. Tärkeintä oli saada muutamalta haastateltavalta mahdollisimman laadukkaita vastauksia ja siinä onnistuttiinkin erinomaisesti. Kuten Tuomi & Sarajärvi (2009) kirjoittaa, opinnäytetyön merkittävin kriteeri ei saa olla aineiston määrä. Opinnäytetyön tarkoituksena on näyttää toteen se, että opiskelija on lisännyt oppineisuuttaan opiskeltavalla alalla. Laadullisella tutkimuksella pyritään kuvaamaan jotakin ilmiötä tai tulkitsemaan sitä teoreettisesti. Tehtyjen opinnäytetöiden aineiston määrä on yleisesti pieni tai vähäinen verrattuna määrälliseen tutkimukseen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 85-86.)

4.6 Aineiston analysoimisesta sekä fenomenografiasta

Haastatteluja tehdessä oli hyvinkin selvää, että haastateltavien avulla saadaan kerättyä sellainen aineisto, josta varmasti löytyy paljon mielenkiintoisia ilmiöitä, joita halutessaan voisi tutkia. Grönfors (2011) kirjoittaa, että liian usein aineiston analysointivaiheessa jätetään hyödyntämättä analysointimahdollisuuksia, jonka vuoksi osa aineistosta menee kokonaan hukkaan (Grönfors 2011, 145). Aineiston analyysiprosessi sisältää useita vaiheita, kuten datan jäsentelyn sekä alustavan läpikäynnin, teemoittelun, tiedon esittämisen sekä tuloksista tehdyt tulkinnot (Creswell 2007, 197). Analyysiprosessin monivaiheisuuden vuoksi on hyväksyttävä, että yhdessä tutkimuksessa ei voida tutkia kaikkia aineistosta löytyviä ilmiöitä, vaan niistä pitää valita yksi tarkkaan rajattu, josta tulee kertoa kaikki tieto, jonka tutkimusta tehdessä saa selville (Tuomi & Sarajärvi 2009, 92).

Induktiivinen, deduktiivinen sekä abduktiivinen päättely on olennainen osa laadullista analyysiä. Induktiivisella päättelyllä tarkoitetaan sitä, että tutkija tekee yksittäisiä havaintoja ja pyrkii niiden avulla tekemään yleistyksiä. Deduktiivisellä päättelyllä taas tarkoitetaan sitä, että tunnettujen tosiasioiden pohjalta kuljetaan kohti yksityiskohtia. (Grönfors 2011, 27, 30; Tuomi & Sarajärvi 2009, 95.) Ainoastaan havaintojen pohjalta tehty teorianmuodostus on kyseenalaistettu, joten induktiivisen sekä deduktiivisen päättelyn rinnalle on kehitetty abduktiivinen päättely. Abduktiivinen päättely muistuttaa muuten hyvin paljon induktiivista päättelyä, mutta siinä ideana on, että tehtyjen havaintojen perusteella voidaan muodostaa teoria, jos havaintojen pohjalla on ollut jokin johtoajatus. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95.) Tämän tutkimuksen tarkoitus on kuitenkin tutkia poliisiopiskelijoiden käsityksiä ja kuvailla ilmiötä sekä käsitysten moninaisuutta. Tutkimuksen tuloksena ei siis tule olemaan uutta teoriaa eikä

tutkimuksessa analysoida aineistoa teorialähtöisesti. Näistä syistä johtuen aineiston analyysimenetelmäksi valikoitui fenomenografinen analyysimenetelmä.

Fenomenografia tutkii sitä, miten ympäröivä maailma rakentuu ihmisten tietoisuudessa. Fenomenografian nimi tulee sanoista ilmiö ja kuvata. (Syrjälä, Ahonen, Syrjäläinen & Saari 1994, 114.) Fenomenografit tutkivat ihmisten käsityksiä. Käsitykset saattavat poiketa paljonkin eri ihmisten välillä ja siihen vaikuttaa ihmisten erilaiset kokemustaustat. Fenomenografeja kiinnostaa se, miten eri tavalla eri ihmiset käsittävät maailman, jossa elämme. Käsitys ei kuvaa ympäröivää maailmaa siten kuin se on. Käsitys on kuva jostain ilmiöstä, joka on muodostettu kokemusten sekä ajattelun avulla. (Syrjälä ym. 1994, 115-116.)

Syrjälän ym. (1994, 115) mukaan fenomenografinen tutkimus jaetaan neljään eri vaiheeseen, jotka ovat seuraavat:

1. Tutkija havaitsee ilmiön, josta vaikuttaisi esiintyvän erittäin paljon erilaisia käsityksiä.
2. Tutkija perehtyy ilmiöön teoreettisella tasolla sekä alustavasti jäsentää siihen liittyvät näkökohdat.
3. Tutkija haastattelee ihmisiä ja kerää tutkittavaan ilmiöön liittyviä käsityksiä.
4. Tutkija pyrkii selittämään käsitysten erilaisuuden luokittelemalla käsitykset eri merkitysten perusteella ja luokittelemalla ne ylemmän tason merkityksiksi.

4.7 Miten tämän tutkimuksen aineisto analysoitiin?

Aineiston analysointi oli koko tutkimuksen työläin vaihe. Tämä tosiasia oli toki tiedossa jo heti tutkimuksen teon aloittamisen aikaan, koska opinnäytetyön tekemisestä oli aikaisempaa kokemusta. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia poliisiopiskelijoiden käsityksiä poliisilta vaadittavasta toimintakyvystä. Koska tutkimuskohteena oli käsitykset, valikoitui analyysimenetelmäksi fenomenografinen analyysimenetelmä. Kun fenomenografisessa tutkimuksessa puhutaan toiseen asteen näkökulmasta, tarkoitetaan sillä silloin sitä, että tutkimuksessa painotetaan toisten ihmisten tapaa kokea jokin asia (Niikko 2003, 24).

Analyysityö aloitettiin sillä, että haastattelut litteroitiin, eli saatettiin kirjalliseen muotoon. Koska vastaavanlaisesta analyysityöstä oli jo aikaisempaa kokemusta, ei litterointi tuottanut kovinkaan suurta tuskaa vaikkakin aikaa se vei melko paljon. Litterointi on tarkoitus tehdä sanatarkasti, joten se vaatii litteroitsijalta tarkkuutta. Aikaisemman kokemuksen vuoksi nauhoituksen hidastaminen ei käynyt edes mielessä. Litterointi suoritettiin niin, että nauhuri oli normaalilla nopeudella ja nauhulta kuunneltiin kerrallaan aina lyhyt pätkä, jonka jälkeen nauhuri laitettiin tauolle ja nauhurista kuultu keskustelu kirjoitettiin paperille. Metodi toimi melko hyvin, vaikka nauhuria joutuikin usein kelaamaan taakse päin, jotta äänitettä pystyi kuuntelemaan uuden kerran.

Fenomenografisen analyysin ensimmäisessä vaiheessa on tärkeää lukea litteroitu aineisto huolella läpi useaan kertaan (Niikko 2003, 22). Aineiston sisäistämistä helpotti suuresti se, että tutkija oli itse ensin suorittanut haastattelut ja tämän jälkeen litteroinut ne kirjalliseen muotoon. Varsinkin litteroinnin yhteydessä tapahtunut kuuntelu vaikutti suuresti aineiston sisäistämiseen. Lukemisen yhteydessä aineistosta pyrittiin löytämään tutkimuksen kannalta merkityksellisiä ilmauksia. Luettavana oli aina yksi haastateltu kerrallaan ja aineisto luettiin tietokoneen näytöltä siten, että sieltä löytyneet merkitykselliset ilmaisut merkattiin tekstiin eri väreillä ja värin merkitys merkattiin muistiin toiselle word-tiedostolle. Tämän jälkeen oli mahdollista siirtyä analyysin toiseen vaiheeseen.

Fenomenografisen analyysin toisessa vaiheessa etsitään, lajitellaan ja ryhmitellään merkityksellisiä ilmauksia ryhmiksi tai teemoiksi. Ryhmittely tapahtuu vertailemalla merkityksellisiä ilmauksia keskenään. Ryhmittelyn aikana on keskeistä löytää joukosta sekä samankaltaisuuksia että erilaisuuksia. Tämän lisäksi tutkimuksen teon kannalta on merkittävää löytää myös harvinaisuuksia sekä rajatapauksia. (Niikko 2003, 34.)

Analyysin kolmannen vaiheen aikana merkitysyksiköille määritellään kategoriat (Niikko 2003, 36). Toista ja kolmatta vaihetta oli kuitenkin luonnollista tehdä rinnakkain ilman selvää rajaa vaiheiden välillä, koska ryhmittelyn aikana väkisinkin tulee samalla miettineeksi eri kategorioita aineistosta esiin nousseille ilmiöille.

Ensimmäisessä vaiheessa löydetyt merkitysyksiköt siirrettiin uusille word-asiakirjoille sen mukaisesti, kumpaan tutkimuskysymykseen ne vastasivat. Tämän jälkeen aineistoon tutustuttiin uudestaan yksi asiakirja kerrallaan ja merkitysyksiköistä etsittiin samankaltaisuuksia sekä eroavaisuuksia. Näiden havaintojen perusteella merkitysyksiköistä muodostettiin alakategorioita. Yhtäläisyyksien ja eroavaisuuksien löytäminen oli toisinaan jopa hämmästyttävän helppoa. Asiaan saattaa vaikuttaa aikaisempi kokemus vastaavanlaisesta analyysityöskentelystä, mutta myös se, että haastateltavat olivat ilmaisseet itseään pääosin erittäin selkeästi.

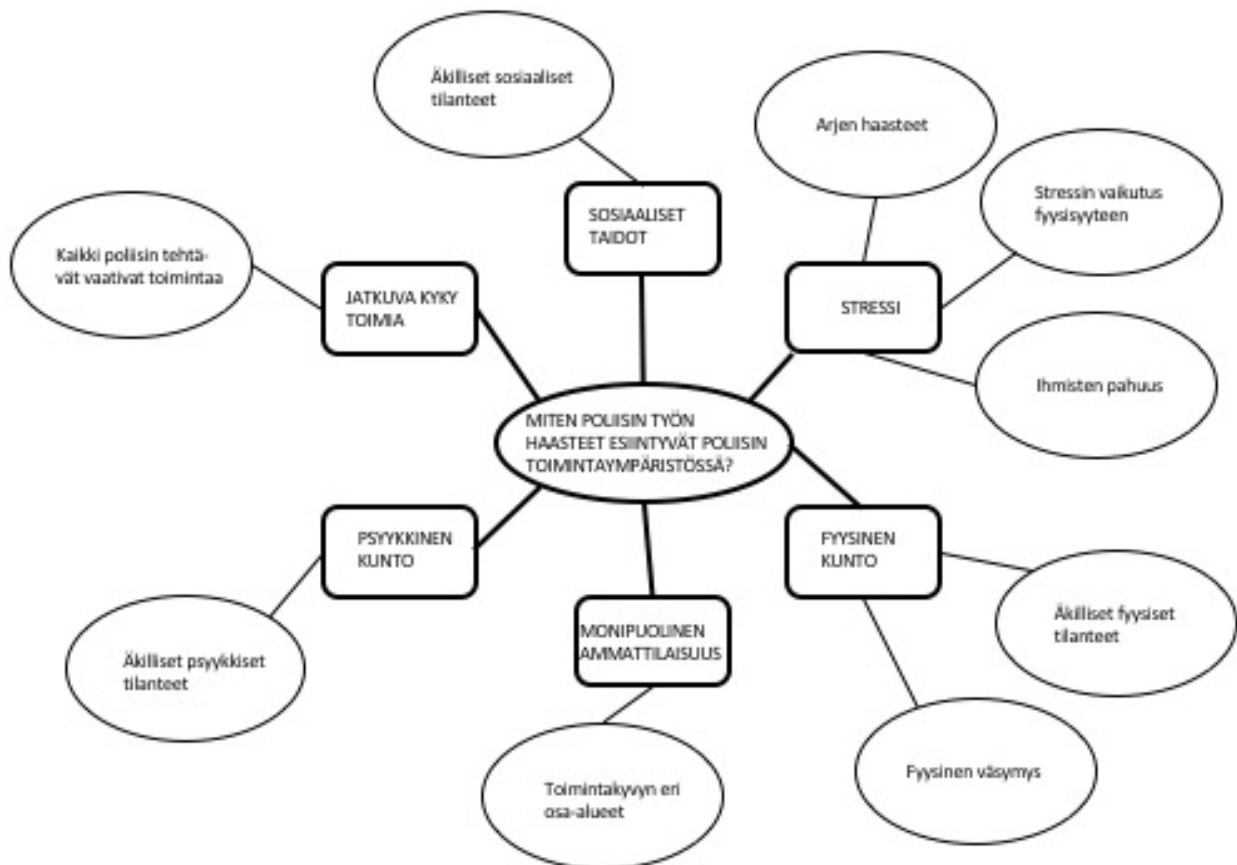
Analyysin viimeisessä vaiheessa alakategorioille pyrittiin löytämään niitä mahdollisimman hyvin kuvaava syvempi merkitys ja muodostaa niistä kuvaskategorioita. Syrjälän ym. (1994) mukaan kuvauskategorioiden on tarkoitus kuvata käsityksiä vieläkin yleisemmällä tasolla kuin alakategoriat (Syrjälä ym. 1994, 146). Kuvauskategoriosta muodostettiin kuvauskategoriasysteemit, joiden avulla analyysin tuloksia kuvataan. Molempiin tutkimuskysymyksiin vastataan yhdellä kuvauskategoriasysteemillä, jotka esitellään seuraavassa luvussa.

5 TUTKIMUKSELLA SAADUT TULOKSET

Syrjälän ym. (1994, 115) mukaan fenomenografisen analyysin viimeinen vaihe on luokitella käsitykset eri merkitysten perusteella ja sen jälkeen luokitella ne vielä ylemmän tason merkityksiksi. Näitä merkityksiä kutsutaan kategorioiksi ja ne ovat fenomenografisen analyysin päätulos (Niikko 2003, 37).

Muodostetuista kategorioista on edelleen muodostettu kaksi kuvauskategoriasysteemiä, joilla vastataan tutkimuksen kahteen tutkimuskysymykseen. Molempiin tutkimuskysymyksiin vastataan yhdellä omalla kuvauskategoriasysteemillä. Kuvauskategoriasysteemien eri kategorioilla on ainoastaan sisällöllisiä eroja suhteessa toisiinsa eikä niitä ole arvoitettu toisiinsa nähden mitenkään. Tulokset sisältävät myös suoria lainauksia aineistosta, jotta lukija pystyy jatkuvasti arvioimaan tutkijan tekemän analyysin oikeellisuutta.

5.1 Miten poliisin työn haasteet esiintyvät poliisin toimintaympäristössä?

Kuvio2. Kuvauskategoriasysteemi – Miten poliisin työn haasteet esiintyvät poliisin toimintaympäristössä.

Yllä on kuvauskategoriasysteemi, jolla vastataan ensimmäiseen tutkimuskysymykseen. Tutkimuskysymyksen avulla oli tarkoitus selvittää poliisiopiskelijoiden käsityksiä siitä, minkälaisia haasteita poliisi joutuu kohtaamaan työssään. Käsityksistä muodostui kuusi kategoriaa, jotka ovat stressi, fyysinen kunto, monipuolinen ammattilaisuus, psyykinen kunto, jatkuva kyky toimia sekä sosiaaliset taidot.

Poliisin työhön kuuluu olennaisena osana stressaavat tilanteet. Onneksi poliisit altistuvat vain harvoin stressin hallinnan kannalta erittäin haastaville tilanteille. Poliisin työssä stressiä aiheuttavia tekijöitä ovat muun muassa vuorotyö, valtava työmäärä, pula työntekijöistä, esimiesten toiminta, voimakeinojen käyttö, kriittisten päätösten tekeminen, hädässä olevien ihmisten näkeminen sekä väkivallan uhka, jopa kuoleman vaara. Näiden lisäksi myös tylsyys sekä toimeettomuus voivat aiheuttaa poliiseille stressiä. (Leino 2013, 13; Ellonen, Nurmi, Raivola, Välihalo & Välihalo 1997, 208.) Yksi kaikkein keskeisimmistä poliisityön stressitekijöistä on fyysisen väkivallan uhka (Sisäasiainministeriö 2011, 55). Alla seuraavaksi suoria lainauksia aineistosta, joiden perusteella kategoria stressi muodostettiin.

HAASTATELTAVA NRO1: *"Jos on jotain.. jotain tota negatiivisia juttuja menossa siviililämässä... sanotaan tota erojuttuja tai vaikka tota läheisen kuolema, et tai jotain täl- lasta vastaavaa, nii hyvin helposti se vie fokusta pois työnteosta ja vähentää sitä toimintakykyä. Ja onhan se nyt muutenki rasittavaa ja kuormittavaa pohtia niitä asioita sitte."*

HAASTATELTAVA NRO1: *"No kyllä se vaikuttaa enemmänki henkisesti... että ei oo välttämättä henkiset valmiudet nii hyvät. Sitä kautta se sit heijastuu siihen fyysiseen puoleen ja käytännön toimimiseen."*

HAASTATELTAVA NRO2: *"Eliikkä, että pää pysyy myös kunnossa, kun siellä varmaan näkee kaikenlaista... ihmisen pahuutta ja jotenki kaikkee muutaki raadollisuutta. Et niinku kyl mun mielestä sellanen toimintakyky pitää olla niin ku poliisilla pitää olla et tota siin päivittäisessä duunissa pärjää."*

Poliisin työ on pääosin kevyttä, mutta se sisältää hetkellisiä melko fyysisiä suorituksia. Hälytys- ja valvontayksikössä työskentelevistä poliiseista lähes jokainen joutuu vuosittain tilanteisiin, jotka vaativat äkillistä ja voimakasta fyysistä ponnistelua. Usein näihin tilanteisiin joudutaan kylmiltään ilman ennakkovaroitusta. Tilanteet sisältävät tyypillisesti juoksemista, nostamista, vetämistä, painimista, raahamista, kantamista sekä hyppäämistä ja ne ovat usein nopeasti ohi. Poliisimiehen hyvä suorituskyky lisää työturvallisuutta sekä antaa pohjan selviytyä poliisin työtehtävistä. (Vuorensyrjä 2012, 20,24-25.) Alla on suoria lainauksia aineistosta, jotka muodostivat kategorian fyysinen kunto.

HAASTATELTAVA NRO2: *"Esimerkiks jos tulee sellanen juokutilanne, et näkee vaik jonku... joku lähtee karkuun ja pitää lähtee juosten perään, ni siinä tarvii sitä fyyisstä puolta. Ei voi kylmiltään lähtee perään, jos sä et oo puoleen vuoteen tehny mitään. Eli omasta kunnosta pitää pitää huolta."*

HAASTATELTAVA NRO3: *"Ja esimerkiks kotikeikoilla tarvii, et ku sä meet toisen kotiin, ni sun pitää pitää se pakka siin. Ja vaikka keskellä yötä, ni pitää pystyy jaksamaan."*

Poliisin työ vaatii toisinaan useamman asian yhtäaikaista hallintaa. Alla on suoria lainauksia aineistosta, jotka muodostavat kategorian monipuolinen ammattilaisuus. Käsitykset kategorian sisällä olisivat toisaalta saattaneet sopia myös kategoriaan psyykkinen kunto, mutta alla olevista käsityksistä huokui kuitenkin jonkinlainen kokonaisuuden hallinta ja tehtävän loppuun saattaminen eikä ainoastaan rauhallisena pysyminen. Tästä johtuen psyykkisen kunnan lisäksi muodostettiin myös kategoria nimeltä monipuolinen ammattilaisuus.

HAASTATELTAVA NRO4: *”Ja sit jos tulee joku yllättävä painitilanne, ni pystyy pysymään siinäkin tietyllä tavalla rauhallisena ja saattamaan sen tilanteen loppuun asti.”*

HAASTATELTAVA NRO4: *”No kyllä se toimintakyky varmasti korostuu niillä kovemmissa keikoilla. Ku pitää pystyä käyttämään voimakeinoja mutta samalla pitää myös pystyä pitämään pää viileenä. Mut kyl se sit niinku ku miettii tota työvuoron pituutta, ku se on 12 tuntia se työvuoro tuolla kentällä, ni kyllä se edesauttaa sitä työtä, että se toimintakyky on kunnossa vaikka se oiskin vaan jotain sakkujen kirjottamista. Ku jos on tosi huonossa kunnossa, niin luulis, että se työn laatu kärsii myös tollasissakin tilanteissa. Ja se huono kunto varmasti näkyy siinä omassa käyttäytymisessä.”*

HAASTATELTAVA NRO5: *”Sellaisissa uhkaavissa tilanteissa...mulla tulee heti mieleen niinkö henkeen ja terveyteen kohdistuvat uhat ja tuota... sellaset vaativat, vakavat tilanteet, jotka saattaa olla raskaita, mutta ensisijaisesti tulee kyllä aina ensimmäisenä se fyysinen mieleen, että... Vaikka saattaa olla joku sellanen hyvin nopeasti muuttuva tilanne, joka kohdistuu omaan tai jonku muun terveyteen. Tollasessa tarvii, jos miettii sitä fyysistä puolta, niin siinä tarvii ihan sitä fyysistä kuntoa, että jaksaa juosta, että jaksaa painia. Mutta sit psyykkisiä, että kykenee nopeisiin ratkasuihin.”*

Kuten aikaisemmin yllä todettiin, poliisin työhön kuuluu olennaisena osana stressi. Stressin sieto ei kuitenkaan ole ainoa psyykkisen toimintakyvyn osa-alue. Siihen kuuluu esimerkiksi kyky hahmottaa kokonaisuuksia ja tärkeiden yksityiskohtien vuorovaikutussuhteita. Psyykkisellä toimintakyvyllä voidaan tarkoittaa myös aloitteellisuutta, aktiivisuutta, tahtoa sekä vaativissa toimintaympäristöissä selviämistä. (Kinnunen ym. 2012, 58, 62.) Alla suora lainaus aineistosta, joka muodosti kategorian psyykkinen kunto.

HAASTATELTAVA NRO2: *”Ja sit tottakai sen pään pitää sit kans kestää, jos tulee ihan mikä tahansa asiakaskohtaaminen, ni voi ninku perkelöityä. Voi lähtee alkuun ihan vaan jutustelulla ja yhtäkkiä voikin olla puukko esillä. Ni sit pitää kyl pystyy olee rauhallisena.”*

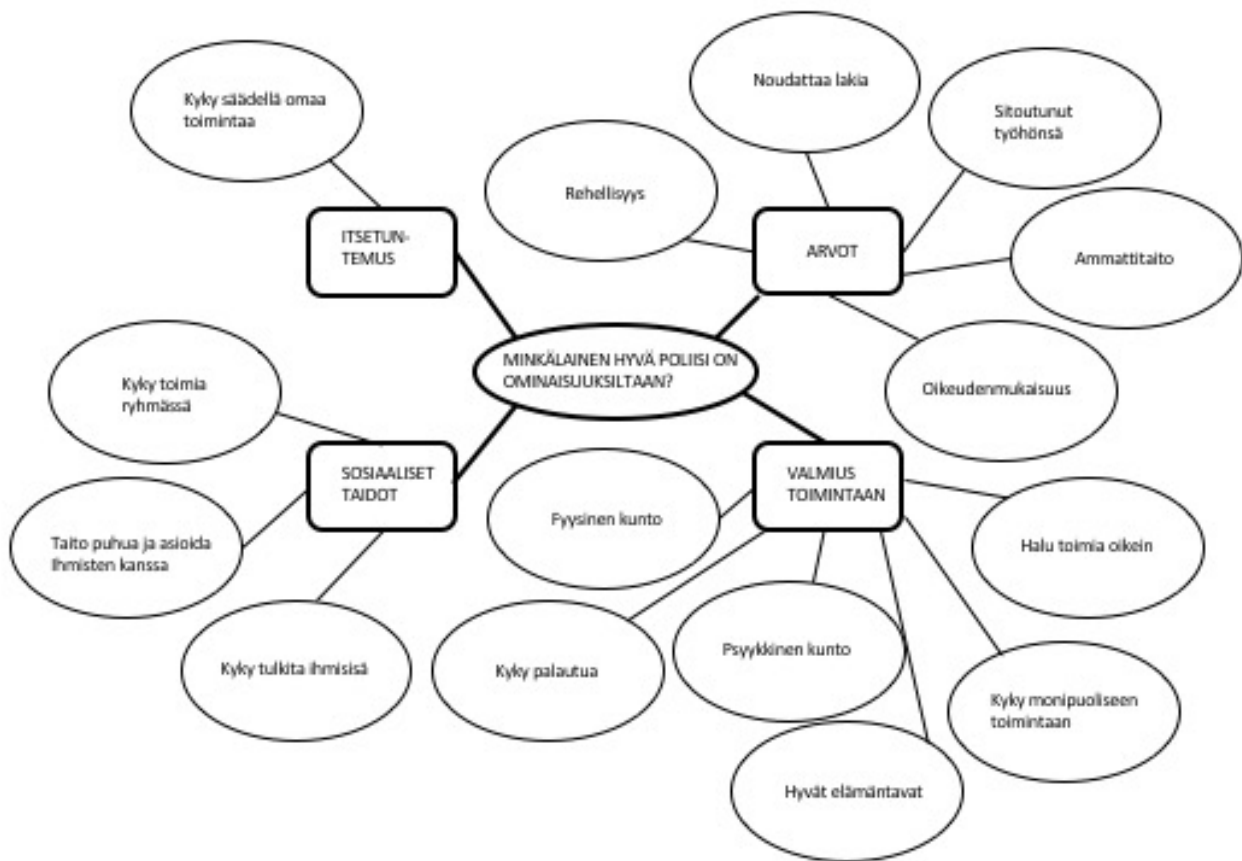
Yksi haastateltavista puhui haastattelun aikana siitä, kuinka toimintakykyä vaaditaan jokaisella poliisin tehtävällä, mutta sen luonne vain muuttuu tehtävästä riippuen. Toiskallion (1998) mukaan toimintakyky muodostuu neljästä eri osa-alueesta, jotka ovat fyysinen-, psyykkinen-, sosiaalinen- sekä eettinen toimintakyky (Toiskallio 1998a, 27; Toiskallio 1998b, 161). Toimintakyvyn eri osa-alueet on tärkeää osata hahmottaa, jotta niitä kykenisi tai edes ymmärtäisi kehittää. Alla oleva lainaus aineistosta muodosti kategorian jatkuva kyky toimia.

HAASTATELTAVA NRO3: *”Jokaisessa tilanteessa täytyy olla jonkinlainen toimintakyky. Sä tarviit sitä ihan jo siinä ku viet juopon putkaan lepäämään. Ja mitä kovemmalle keikalle sä meet, ni sitä enemmän sä tarviit sitä. Ja ei sitä varmaan ees kevyillä keikoilla huomaa sitä toimintakykyä.”*

Sosiaalinen toimintakyky tarkoittaa sitä, että ihminen kykenee vuorovaikutukseen ja ihmissuhteisiin. Sosiaaliseen toimintakykyyn liittyy yhdessä eläminen, yhteistyö, muiden huomioiminen sekä yhteishenki. (Kinnunen ym. 2012, 59, 61.) Laki velvoittaa poliisia toimimaan asiallisesti ja puolueettomasti sekä yhdenvertaista kohtelua ja sovinnollisuutta edistäen. Yleistä järjestystä ja turvallisuutta on ylläpidettävä ensisijaisesti sanallisin keinoin. (PoL 6 § 1 mom.) Alla oleva suora lainaus aineistosta muodosti kategorian sosiaaliset taidot.

HAASTATELTAVA NRO4: *”No jos tulee vaik joku yllättävä tilanne vastaan, ni osaa siinä sitte toimia, oli se vaikka joku yllättävä sanaharkka, ni osaa vastata sit siihen eikä mee ihan jäihin. Osaa niinku ammattitaitosesti keskustella siinä ja pysyy rauhallisena.”*

5.2 Minkälainen hyvä poliisi on ominaisuuksiltaan?

Kuvio3. Kuvauskategoriasysteemi – Minkälainen hyvä poliisi on ominaisuuksiltaan.

Yllä on kuvauskategoriasysteemi, jolla vastataan toiseen tutkimuskysymykseen. Tutkimuskysymyksen avulla haluttiin selvittää poliisiopiskelijoiden käsityksiä siitä, millainen hyvä poliisi on ominaisuuksiltaan. Aineistosta nousi esiin neljä ylemmän tason kategoriaa, jotka ovat arvot, valmius toimintaan, sosiaaliset taidot sekä itsetuntemus. Tässä aluvuossa käsitellään näistä ylemmän tason kategorioista jokainen ja samalla esitellään suoria lainauksia aineistosta, jotta lukija voi tehdä päätelmiä kategorioiden muodostamisen oikeellisuudesta.

Ensimmäinen ylemmän tason kategoria on nimeltään arvot. Aineistosta löytyneissä merkityksiköissä korostui puhe rehellisyydestä, lain noudattamisesta sekä sitoutumisesta poliisin työhön. Henkilökohtaiset arvot ovat sellaisia arvoja, joita ihmiset kokevat tärkeiksi noudattaa. Ihmiset käyttävät arvoja arvioidakseen erilaisia tilanteita ja ne auttavat ihmisiä tekemään elämässään valintoja. Arvot eivät kohdistu mihinkään tiettyyn kohteeseen kuten asenteet. (Juujärvi, Myyry & Pessa 2007, 35-36.) Alla on seuraavaksi suoria lainauksia aineistosta. Näistä alla olevista merkityksiköistä muodostettiin ylemmän tason kategoria nimeltä arvot.

HAASTATELTAVA NRO1: *"Ite haluaisin näyttäytyä sellasena oppoppoo... ootahan... no ensinnäkin rehellisenä ja avoimena kaikkia kohtaan."*

HAASTATELTAVA NRO1 :*"No tottakai se ensimmäinen lähtökohta on se, että poliisin toimet perustuvat aina ensimmäisenä lakiin. Ja sitten lähdetään siitä, että käytännön normit, eli mikä on esimerkiksi laitoksella tapa tehdä ne toimenpiteet, mitkä on millonki käsillä. Ja sitten viimekädessä se mikä on miun omasta mielestä se oikee ratkasu."*

HAASTATELTAVA NRO2: *"Mä uskoisin, että haluaisin olla oikeudenmukainen ja sellanen, joka tulee toimeen ihmisten kanssa."*

HAASTATELTAVA NRO2: *"Hoidetaan sitä hommaa niinku organisaatio edellä ja se tehtävä edellä ja se asiakas edellä."*

HAASTATELTAVA NRO 4: *"Haluaisin tietysti olla sellanen ammattitaitonen, että näyttäis ulospäin siltä, että tiedän mitä teen. Ja haluan tietysti, että itestäkin tuntuis siltä, että tiedän, mitä teen. Ainahan se ei tietty onnistu, että aina tietäis, mikä on se oikee toimintamalli. Mut silti on tärkeetä, et näyttää ulospäin siltä, et tilanne on hallinnassa".*

HAASTATELTAVA NRO4: *"Siihen kuulu se, että tietää ensinnäkin, että mihinkä toimenpiteet perustuu. Kun johonkin toimivaltaan ne meidän tempuat aina perustuu, ni ois itelle selvää se joka tilanteessa, mikä se on se toimivalta siinä tilanteessa."*

HAASTATELTAVA NRO5: *"Mä haluaisin olla sellanen luotettava..."*

HAASTATELTAVA NRO5: *"Jos joutuu vaikka sellaseen tilanteeseen, missä uhataan toisen ihmisen henkeä, ni kyllä sillon niinkö mun on pakko olla valmis toimimaan. Ja sitä pitää harjotella niin, että se tulee sittede niinkö selkärangasta... ettei sitä tarvii sitä siinä tilanteessa miettii, vaikka sitä kyllä varmaan sittede jälkeensä miettii. Mutta kuitenkin poliisina autetaan sitä ihmistä ja turvataan sitä yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Ja jos joku sitä uhkaa, ni sit siihen täytyy puuttua vaikka siinä seurauksena voi olla vakava vamma tai jopa kuolema. Kyllä mä oon niinku sinut sen kanssa. Koska se on oikein ja mä haluan tehdä oikein."*

Seuraavat merkitysyksiköt muodostivat ylemmän kategorian nimeltä valmius toimintaan. Vastauksista nousi esiin se, kuinka poliisin tulee olla jatkuvasti valmis toimimaan ja joskus jopa melko monipuolisesti eri tavoin. Tämän lisäksi fyysisen kunnon merkitys näkyi monen haastateltavan vastauksissa. Yksi haastateltavista osasi kertoa myös siitä, kuinka merkityksellistä hyvälle poliisille on taito palautua

rasituksesta. Haastateltava kertoi siitä, kuinka poliisin on ikävänkin tehtävän jälkeen kyettävä nollamaan tapahtumat ja oltava seuraavalla tehtävällä toimintakykyisenä. Ellosen ym. (1997) mukaan poliisilta odotetaan kykyä estää väkivaltaisia tilanteita sekä ratkaista aggressiiviset riitatilanteet. Poliisin tulisi kyetä kohtaamaan sekä hallitsemaan kaikki yhteiskunnassa esiintyvät väkivallan muodot. (Ellonen ym. 1997, 68.) Myös hyvät elämäntavat nousivat esiin aineistosta. Haastateltavan mielestä hyvät elämäntavat kulkevat käsikädessä fyysisyyden kanssa ja muodostavat yhdessä toimintakyvyn. Alla suoria lainauksia aineistosta. Lainaukset muodostivat ylemmän tason kategorian nimeltä valmius toimintaan.

HAASTATELTAVA NRO1: *"Kyllä omasta mielestä jos tota kenttätöiminnasta puhutaan, niin fyysinen kunto on todella tärkeä. Jos esimerkkinä puhutaan vaikka että tulee joku jäykempi keikka aamuyöstä, jos se tulee se tilanne ihan yllättäen syliin, ni aamuyöstä pienessä horroksessa pitää olla semmonen valmius räjähtää siihen hommaan, että tota pystyy toimimaan silleen nopeesti. Jos on vaikka vaarallinen henkilö, ni pystytään vaikuttamaan sen toimintaan nopeesti."*

HAASTATELTAVA NRO1: *"Sit on tietysti yleiset elämäntavat, jotka kulkee siinä käsi kädessä. Nukkuminen on riittävä ja unen laatu on hyvää ja ravinto on laadukasta ja sit nesteytys on kunnossa. Noi niinku kulkee sen fyysisyyden kanssa käsikädessä ja muodostaa sen toimintakyvyn."*

HAASTATELTAVA NRO2: *"Eli tota et pitää olla niinku fyysisesti hyvässä kunnossa, että pystyy toimimaan poliisina ja sit pitää kans psyykkisesti olla hyvässä kunnossa."*

HAASTATELTAVA NRO3: *"Joo siis oikeestaan, et tulipa mitä tahansa vastaan, on se sit juopon kanton, on se sit yleistä niinku pyörimistä, niinku näkyvää valvontaa, on se sit kuolinviestin viemistä tai sitten jotain vähän haastavampaa kotikeikkaa tai baaritappeluihin sekaantumista, ni pystyy puuttuu siihen. Tai jos tulee joku aseenkäyttötilanne, ni kaveritki pystyy luottamaan siihen, että pystyy toimimaan. Ni ehkä sil taval niinku. Ja vaik joku kuolinviesti, ni vaik sä pystyisit painimaan tuol, ni sä et vältsii pysty viemään kuolinviestiä. Et sä pystyt tekee niinku kaikkea."*

HAASTATELTAVA NRO5: *"Sit poliisi ei sais olla kovin huonossa kunnossa. Et ei esimerkiksi sais olla kovin ylipainonen, et jaksaa juosta rosvojen perässä."*

HAASTATELTAVA NRO5: *"Sen lisäksi se, että niistä tilanteista pystyy palautumaan suhteellisen nopeasti, niistä vaikeista... jos tässä tapahtuu joku kauhea, vakava asia..."*

tai uhkaava, niin myös pystyy menemään sinne seuraavalle keikalle silleen nollattuna, ettei se silleen siellä takana kummittele.”

Seuraavat suorat lainaukset aineistosta muodostivat ylemmän tason kategorian nimeltä sosiaaliset taidot. Toimintakyvyn yksi osa-alueista onkin sosiaalinen toimintakyky. Sillä tarkoitetaan kykyä vuorovaikutukseen sekä ihmissuhteisiin ja sen osa-alueina ovat yhdessä eläminen, yhteistyö, muiden huomioiminen sekä yhteishenki. (Kinnunen ym. 2012, 59, 61.) Moni haastateltu kertoi haastattelun aikana siitä, kuinka tärkeää poliisille on taito puhua ihmisten kanssa ja olla samalla läsnä. Tämän lisäksi aineistosta nousi esille yhteistyökyky ja luottamus työtovereita kohtaan. Luottamuksella tarkoitettiin erityisesti sitä, että muut työyhteisön jäsenet pystyvät luottamaan yksittäiseen poliisimieheen, sinuun.

HAASTATELTAVA NRO1: ”Kyllä se on sellanen tota... ulosanti yleisesti. Kun niinku puhuu ja asioi ihmisten kanssa yleisesti.”

HAASTATELTAV NRO1: ”No että se kohtelu olis sellasta, että tällä asiakkaalla tulis sellanen olo, että häntä kuunnellaan ja kunnioitetaan, mutta se on kuitenkin jämerä viranomainen jonka kanssa hän on tekemisissä. Et osaa sit tehdä sen raamituksen sen oman käytöksensä kanssa oikein.”

HAASTATELTAVA NRO2: ”Haluun olla semmonen, jonka ei tarvi välttämättä aina voi-makeinoihin turvautua vaan hoitaa tilanteet puhumalla.”

HAASTATELTAVA NRO2: ”No tietenki yhteistyökyky ja semmonen niinku... semmonen niinku... semmonen niinku hyvä yhteishenki, niinku et tehdä yhdessä eikä lähetä niinku sooloilemaan liikaa ja niinku jotain niin ku omaa etua ajamaa.”

HAASTATELTAVA NRO3: ”No, mä haluisin et must... nii siis et mä.. tosiaan.. miten sen nyt sanois... Millanen on hyvä poliisi... No siis sellanen joka on työyhteisössä niinku kaikkien kanssa kaveri, suosittu, sä pystyt toimimaan erilaisten ihmisten kanssa ja mä pystyn niinku haastavistakin... haastavistakin tilanteista selviämään.”

HAASTATELTAVA NRO3: ”Ja sit sun pitäs osata lukee henkilön ilmeistä ja eleistä sen aikeet.”

HAASTATELTAVA NRO3: ”Ja sit ryhmässä toimiminen on tosi tärkeätä poliisille.”

HAASTATELTAVA NRO3: *”Se on varmaan yks on auktoriteetti ja se, et pystyt verbaalisesti tuomaan esiin tosi hyvin niinku mitä sä haluat... ja niin.. mun mielestä se auktoriteetti on yks suurimmista.”*

HAASTATELTAVA NRO5: *”On nähty eri puolet asiassa ja on osattu puhua asiat hyvin... perusteltu...miksi joku päätös on tehty tai miksi näin... että se ei oo vaan sellasta, että nyt tehään näin, koska minä sanon niin. Ja ne puhelahjat ja puhetaidot on siinä ensisijaisesti... lisäksi se sanaton viestintä. Että on läsnä siinä paikassa. Keskittyy siihen tehtävään.”*

Riittäiseksi äityneessä tilanteessa poliisi voi omalla käytöksellään vaikuttaa siihen, miten kohdehenkilö toimii. Poliisin käytöksellä voidaan vaikuttaa esimerkiksi kohdehenkilön yhteistyöhaluun ja sen saavuttamiseen sekä voimakeinojen käytön tarpeellisuuteen. Poliisin toiminnan tulisi lähtökohtaisesti olla sellaista, että voimakeinoihin ei tarvitsisi turvautua. Jos voimakeinoja kuitenkin joudutaan tilanteessa käyttämään, niin päätös niiden käyttämiseen pitäisi perustua kohdehenkilön toimintaan eikä esimerkiksi poliisin provosoitumiseen. Tästä syystä poliisin voimakeinojen käyttöön kuuluu olennaisena osana itsetuntemus omista reagoinneista sekä niiden syistä. (Ellonen ym. 1997, 74,84.) Yksi haastatelluista osasi haastattelun aikana nostaa esiin itsetuntemuksen tärkeyden poliisin työssä. Itsetuntemus kuuluu osaltaan sosiaalisiin taitoihin, mutta se haluttiin nostaa omaksi ylemmän tason kategoriaksi sen tärkeyden vuoksi ja koska sitä haluttiin korostaa tuloksissa.

HAASTATELTU NRO3: *”Sit sul tarvii olla niinku jonkinlainen ihmistuntemus niinku itetäs, et sä tiedät miten sä ite reagoit, että sä pystyt säätelemään sun omaa tunnetasoa ja stressitilaa.”*

5.3 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset olivat seuraavanlaiset:

- Miten poliisin työn haasteet esiintyvät poliisin toimintaympäristössä?
- Minkälainen hyvä poliisi on ominaisuuksiltaan?

Poliisin toimintaympäristön haasteet jakoutuivat kuuteen ylemmän tason kategoriaan, jotka olivat stressi, fyysinen kunto, monipuolinen ammattilaisuus, fyysinen kunto, jatkuva kyky toimia sekä sosiaaliset taidot. Hyvän poliisin ominaisuudet taas jakoutuivat neljään kategoriaan, jotka olivat arvot, valmius toimintaan, sosiaaliset taidot sekä itsetuntemus.

Opinnäytetyötä varten haastatelluista henkilöistä kukaan ei osannut nimetä kaikkia toimintakyvyn osa-alueita, jotka ovat fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen sekä eettinen. Haastatteluiden aikana suurin

osa osasi kuitenkin puhua kaikkiin toimintakyvyn osa-alueisiin liittyvistä aiheista. Kuten tuloksista voidaan huomata, kaikki toimintakyvyn osa-alueet löytyvät niistä. Eniten tuloksissa korostui fyysinen sekä sosiaalinen toimintakyky. Nämä kaksi osa-aluetta painottuivat vastauksissa fyysiseen kuntoon sekä taitoon puhua ihmisille ja olla ihmisten kanssa tekemisissä. Haastateltavat osasivat kuitenkin kertoa, että päätökset perustuvat aina ensisijaisesti lakiin. Lain tulisikin olla koko toimintamme ydin ja laki on se, joka ensisijaisesti määrää poliisin eettistä toimintaa. Eettiseen toimintakykyyn kuuluu paljon muutakin kuin vain lain noudattaminen, mutta lain tunteminen ja sen noudattaminen on kuitenkin vähintään mitä poliisimieheltä voidaan odottaa.

6 TUTKIMUKSEN LUOTETTAVUUDESTA

Tässä luvussa keskitytään käsittelemään tämän tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimusta tulisi arvioida kokonaisuutena ja tällöin tutkimuksen johdonmukaisuus painottuu. Jotta luotettavuuden arviointi olisi mahdollista, tutkijan tulisi kuvailla ja perustella, minkälaisesta joukosta valinnat on tehty, mitä ne ovat sekä sen, miten niihin päädyttiin. Tämän lisäksi tehtyjen ratkaisuiden tarkoituksenmukaisuutta sekä toimivuutta on verrattava tavoitteisiin. (Vilkkä 2005, 158-159.)

Virtasen (2006) mukaan tutkijan on kerrottava avoimesti, mihin kaikkiin asioihin tutkimuskohteessa tutkijalla on ollut yhteys tutkimusta tehdessä (Virtanen 2006, 199). Tämän opinnäytetyön tekijä on ollut opiskelijana Poliisiammattikorkeakoulussa työtä tehdessään. Kaikki tutkimukseen osallistuneet haastateltavat ovat tutkijalle entuudestaan tuttuja Poliisiammattikorkeakoulussa opiskelun vuoksi. Tutkija on suorittanut Maanpuolustuskorkeakoulussa sotatieteiden maisterin opinnot ja opiskellut siellä pääaineenaan sotilaspedagogiikkaa. Sotilaspedagogiikan keskeisin käsite on toimintakyky. Tämän lisäksi tutkija on tehnyt pro gradu -tutkielman aiheesta perusyksikön kouluttaja rauhanajan eettisenä toimijana, jossa tutkittiin Puolustusvoimissa perusyksikössä työskentelevien henkilöiden käsityksiä eettisestä toimintakyvystä. Tutkija on käsittänyt omat lähtökohtansa ja pyrkinyt siihen, että ne vaikuttavat tutkimukseen mahdollisimman vähän.

Tutkimuksen aihe valikoitui jo varhaisessa vaiheessa opintojen alussa. Aiheen vallintaan vaikutti voimakkaasti aikaisemmat opinnot toimintakyvystä ja halu syventää aikaisemmin oppimaansa. Tämän lisäksi tutkijaa kiehoi ajatus siitä, että poliisilla ei ole määritelty missään toimintakyvyn kokonaisuutta eikä siitä opintojen aikana puhutaan kovinkaan paljoa. Nämä lähtökohdat saivat pohtimaan sitä, miten opiskelijat käsittäisivät poliisilta vaadittavan toimintakyvyn.

Tutkimuksen aineisto kerättiin viideltä Poliisiammattikorkeakoulussa opiskelevalta henkilöltä. Jokainen opiskelija opiskeli haastatteluhetkellä kuudennella periodilla, joka on viimeinen periodi ennen työharjoittelun aloittamista. Osa haastatelluista opiskeli keskenään samalla kurssilla ja osa taas ei. Kaksi heistä opiskelivat samalla luokalla. Ainakin periaatteellisella tasolla on mahdollista, että haastateltavat olisivat saaneet pienessä mittakaavassa erilaista koulutusta keskenään riippuen siitä, kuka heitä on opettanut, mutta mahdollisuus siihen on hyvin pieni. Jokainen haastateltu aloitti työharjoittelun saman vuoden aikana. Haastateltaviin oltiin yhteydessä henkilökohtaisesti, kun heidän halukkuuttaan osallistua tutkimuksen tekoon tiedusteltiin. Jokainen haastateltu suhtautui tiedusteluun positiivisesti. Haastateltujen taustoissa oli osittain merkittäviäkin eroja. Osa haastatelluista oli vaihtamassa alaa ja osa taas opiskelemassa ensimmäistä ammattiaan suoraan lukion jäljiltä. Aikaisempi elämäkokemus saattoi vaikuttaa osiltaan aineistoon.

Tutkimuksen rakenne oli alusta lähtien selvää johtuen siitä, että tutkija oli tehnyt pro gradu -tutkielman aikaisemmin ja tehnyt sitä tehdessään pohdintaa sopivista metodeista ja menetelmistä. Alusta asti oli selvää, että aineisto kerätään puolistrukturoidulla haastattelulla ja analysoidaan fenomenografisella analyysimenetelmällä. Tämä herättää tietenkin kysymyksen siitä, olisiko käytettäviä menetelmiä kuitenkin pitänyt pohtia enemmän. Metsämuurosen (2006) mukaan haastattelua kannattaisi käyttää aineistonkeräämismenetelmänä aina kun se on tutkimuksen kannalta mielekästä (Metsämuuronen 2006, 113-114). Koska työssä tutkittiin käsityksiä, oli niistä luonnollisesti mielekästä kysyä tutkittavilta itseltään, joten haastattelun valinta aineistonkeräämismenetelmäksi sopi oikein hyvin. Haastattelu aineistonkeräämismenetelmänä myös mahdollisti sen, että haastatteluihin olisi voinut palata vielä myöhemminkin, jos siihen olisi ollut tarvetta. Ennen varsinaisten haastatteluiden aloittamista tutkija suoritti yhden koehaastattelun, jonka avulla arvioitiin haastattelurungon sopivuutta aineiston keräämiseen määrän sekä laadun suhteen.

Kaikki haastattelut suoritettiin tietokoneen puhelinsovelluksella, joka mahdollisti puhelun nauhoittamisen. Haastatteluihin oli varattu runsaasti aikaa, mutta ne kestivät maksimissaan tunnin ja keskimäärin 30-40 minuuttia. Puhelun aikana tietokoneen videokamera pidettiin kiinni, joten tutkijalta jäi näkemättä haastateltavien ilmeet ja eleet. Tällä ei kuitenkaan ollut tutkimuksen teon kannalta väliä, sillä tutkijaa kiinnosti ainoastaan tutkittavien käsitykset aiheesta. Ilmeillä ja eleillä ei siis ollut merkitystä tutkimuksen tuloksien kannalta. Haastateltaville kerrottiin etukäteen hyvinkin tarkasti, mistä tutkimuksessa on kyse. Tutkimuskysymyksiä ei kuitenkaan lähetetty haastateltaville etukäteen. Tutkimuksen aihe oli tärkeää kertoa etukäteen tarkasti, koska sen kertomatta jättäminen olisi luonut tutkimuseettisen dilemman, jota ei olisi voinut järkevästi perustella. On tärkeää, että haastateltavat tietävät etukäteen, mihin ovat suostumustaan antamassa. Tutkimuskysymysten etukäteen lähettäminen olisi taas saattanut aiheuttaa sen, että haastatteluun olisi yritetty valmistautua kaikin mahdollisin keinoin, jotta haastattelutilanteessa aiheesta olisi osattu kertoa mahdollisimman paljon. Sitä kuitenkin haluttiin välttää, koska tutkimustuloksiin haluttiin vaikuttavan ainoastaan aikaisemmat kokemukset sekä Poliisiammattikorkeakoulussa annettu koulutus. Tutkimustuloksia ei annettu tutkittaville luettavaksi ennen opinäytetyön valmistumista.

Fenomenologisessa tutkimuksessa ei edellytetä pikkutarkkaa litteroimista (Vilka 2005, 115-116). Tutkimuksen haastattelut litteroitiin kuitenkin sanatarkasti ja litterointiin merkittiin taukojen pituudet. Muita litterointimerkkejä ei käytetty. Vilkan (2005) mukaan litterointi lisää tutkijan vuoropuhelua aineiston kanssa ja siitä on hyötyä muun muassa silloin kun tutkija pohtii, mikä on riittävä määrä tulkintaa tutkimusongelman kannalta (Vilka 2005, 115). Tästä edellä mainitusta syystä kaikki tallennettu puhe litteroitiin paperille, vaikka osa aineistosta oli sellaista, että sille ei ollut käyttöä tutkimuksen teon kannalta.

Fenomenografisen analyysin päätutkimustulos on muodostetut kategoriat. Kategorioiden aitous todistetaan tulokset luvussa siten, että kuvauskategoriasysteemin yhteyteen on liitetty suoria lainauksia aineistosta. Niitä lukemalla lukija voi itse arvioida, onko tutkija syyllistynyt ylitulkintaan tai onko ilmaukset otettu pois yhteyksistään. Kategorioiden relevanssi todistetaan selittämällä ne ja kytkemällä teoreettiseen tutkimuskäsitteistöön. (Syrjälä ym. 1994, 154-155.)

7 POHDINTA

Tässä tutkimuksessa oli tarkoituksena tutkia poliisiopiskelijoiden käsityksiä poliisilta vaadittavasta toimintakyvystä. Tavoitteeseen pyrittiin kahden tutkimuskysymyksen avulla, joihin vastaamalla saisi kuvan niistä käsityksistä, mitä poliisin toimintakyvyltä vaaditaan opiskelijoiden mielestä. Tuloksista näkee yhdellä vilkaisulla vastauksen kysymyksiin ja sen, miten opiskelijat käsittävät asian. Käsityksiä tutkittaessa ongelmana on kuitenkin aina se, että käsitykset eivät välttämättä vastaa totuutta millään tavalla. Suoraan kysyttäessä yksikään tutkittava ei osannut jakaa toimintakyvyn käsitettä sen neljään eri osa-alueeseen. Yhtä lukuun ottamatta kaikki jakoivat sen ainoastaan fyysiseen sekä psyykkiseen osa-alueeseen. Yksi haastatelluista osasi tämän lisäksi mainita myös sosiaalisen puolen, mutta kukaan ei puhunut sanallakaan eettisestä osa-alueesta. Eettisen toimintakyvyn tulisi kuitenkin olla koko toimintakyvyn keskeisin osa-alue, koska sen avulla teemme niitä kaikkein vaikeimpia päätöksiä. Tutkittavien vastauksista nousi kyllä esiin lain noudattaminen, mutta lakien ja muun poliisitoimintaa ohjaavan normiston noudattaminen on ainoastaan jokaisen poliisimiehen perusvaatimus. Poliisimiehen on mahdollista tehdä laillinen päätös tai toimenpide, joka on kuitenkin eettisesti väärä. Näin voisi käydä esimerkiksi silloin kun poliisimies valitsee laillisista vaihtoehdoista sen, joka on kaikista vähiten poliisin toimintaa ohjaavien yleisten periaatteiden mukainen.

Tutkittavilta kysyttiin haastatteluiden aikana myös sitä, miten Poliisiammattikorkeakoulu on tukenut heitä kehittämään toimintakykyään. Vastaukset vaihtelivat hieman keskenään, mutta keskimääräinen vastaus keskittyi fyysiseen toimintaan ja hyviin liikuntamahdollisuuksiin. Olisi kuitenkin tärkeä sisäistää myös se, miten syvälinen lain opiskelu luo perustan eettiselle toimintakyvylle, voimankäytönkoulutus fyysiselle, sosiaaliselle ja erityisesti psyykkiselle toimintakyvylle sekä erilaiset esiintymiset luokan tai kurssin edessä sosiaaliselle toimintakyvylle. Näitä kaikkia osa-alueita on selkeästi mietitty opetuksessa, mutta ne voitaisiin tuoda esille selkeästi näkyvämmiin. Poliisille organisaationa tekisi varmasti hyvää pohtia ja määritellä toimintakyvyn käsitettä, sillä se olisi oiva työkalu myös monen koulutuksen suunnittelussa. Toimintakyky käsitteen kunnollinen sisäistäminen lisäisi myös opiskelijoiden ja poliisimiesten kykyä reflektoida omaa toimintaansa ja mahdollistaisi paremman itsetuntemuksen. Tämän avulla itsensä kehittäminen onnistuisi varmasti helpommin ja tehokkaammin, koska jokaisen olisi helpompi löytää omat kehityskohteensa. Tästä olisi myös hyötyä poliisin identiteetin kehittämiseksi eli sille, minkälaiseksi poliisiksi jokainen meistä itsensä tuntee. Kun kehität toimintakyvyn osa-alueita yksi kerrallaan, niin samalla kehität sitä, minkälaiseksi poliisiksi miellät itsesi. Jos koet olevasi erityisen toimintakykyinen jokaisella toimintakyvyn osa-alueella, vaikuttaa se varsin positiivisesti myös siihen, minkälaiseksi poliisiksi koet itsesi.

Toimintakyvyn eri osa-alueilla on valtava yhteys toisiinsa. Jos esimerkiksi olet niin kovan tason kappailija, että tiedät selviytyväsi kaikista mahdollisista väkivaltatilanteista, joita saatat kohdata, niin osaat varmasti olla keskiverto konstaapelia selvästi rauhallisempi sellaisilla tehtävillä, joissa on aistittavissa

väkivallan mahdollisuus. Fyysisellä toimintakyvyllä onkin merkittävä yhteys psyykkiseen toimintakykyyn. Tästä syystä toimintakyvyn eri osa-alueiden kehittämisestä ei saisi laistaa, vaan jokaiseen osa-alueeseen on keskityttävä tasapuolisesti. Tämä ei tietenkään tarkoita sitä, että eri yksilöiden vahvuuksia ei pitäisi ottaa huomioon, mutta totaaliset laiminlyönnit yksittäisen osa-alueen kohdalla pitäisi saada karsittua pois.

Olisi mielenkiintoista tutkia, miten virassa olevat poliisimiehet kehittävät omaa toimintakykyään ja mitkä asiat valintojen taustalla vaikuttavat. Uskoisin, että ainakin omat mieltymykset vaikuttavat valintoihin todella paljon sekä se, että vain harva poliisimies joutuu kohtaamaan työssään vakavaa vaaraa omalle hengelle ja terveydelle. Olisi kuitenkin erityisen tärkeää, että jokainen poliisimies kehittäisi jatkuvasti omaa toimintakykyään mahdollisimman monipuolisesti vastaamaan poliisin työssä vaadittavaa toimintakykyä, sillä paras tapa estää pahin tapahtumasta on se, että jokainen valmistautuu kohtaamaan pahimman. Toimintakykyiset yksilöt ovat koko poliisiorganisaation perusta ja he mahdollistavat sen, että poliisin toiminta on avointa, tehokasta ja ennen kaikkea lakiin perustuvaa. Jos koet, että jokin toimintakyvyn osa-alueista kaipaa vielä kehitystä, niin nyt on oikea aika aloittaa itsensä kehittäminen!

LÄHTEET

- Ahonen, S. 1996. Fenomenografinen tutkimus. Teoksessa L. Syrjäläinen, S. Ahonen, E. Syrjäläinen & S. Saari Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Helsinki: Kirjayhtymä Oy. 113–160.
- Creswell, J. W. 2007. Qualitative inquiry & research design: choosing among five approaches. Thousand Oaks: Sage.
- Ellonen, Erkki & Nurmi, Lasse & Raivola, Petri & Väilitalo, Tarmo & Väilitalo, Unto 1997: Poliisityön psykologiaa. Sisäasiainministeriö, poliisiosasto. Helsinki, Oy Edita Ab.
- Denzin, N. K. & Lincoln, Y. S. 2000. Introduction: The Discipline and Practice of Qualitative Research. Teoksessa N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (toim.) The Handbook of Qualitative Research. Second Edition. Sage Publications, Thousand Oaks. 1-2
- Grönfors, M. 2011. Kvalitatiiviset kenttätutkimusmenetelmät. Juva: WSOY. 2. painos
- Hirsjärvi, S. 1985. Johdatus kasvatustutkimukseen. Rauma: Oy Länsi-Suomi.
- Hirsjärvi, S. 2009. Metodologiset ja teoreettiset lähtökohdat. Teoksessa S. Hirsjärvi, P. Remes & P. Sajavaara Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. 15. uudistettu painos.
- Häkkinen, K. 1996. Fenomenografisen tutkimuksen juuria etsimässä. Teoreettinen katsaus fenomenografisen tutkimuksen lähtökohtiin. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, opettajakoulutuslaitos.
- Juujärvi, S., Myyry, L. & Pessa, K. 2007. Eettinen herkkyys ammatillisessa toiminnassa. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Kielitoimiston sanakirja. 2006. 1. osa A–K. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kinnunen, T., Herrala, J., Perheentupa, C., Aalto, J., Ohrankämmen, O., Halonen, P., Pukaralammi, P., Collin, R., Hyppönen, H., Pesonen, J., Horila, J., Lehtonen, Y., Leskinen, J., Westersund, M. ja Jokitalo J. 2012: Johtajan käsikirja (JOKÄ). Tampere, Juvenes Print Oy.
- Leino, Tuula 2013: Work -related violence and its associations with psychological health: A study of Finnish police patrol officers and security guards. Suomen yliopistopaino Oy – Juvenes Print, Tampere. Väitöskirja.

- Metsämuuronen, J. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. 3. uudistettu painos. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.
- Niikko, A. 2003. Fenomenografia kasvatustieteellisessä tutkimuksessa. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Niiniluoto, I. 2002. Johdatus tieteenfilosofiaan. Käsitteen- ja teorianmuodostus. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Puolimatka, T. 2002. Opetuksen teoria. Konstruktivismista realismiin. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Rauhala, L. 2005 Hermeneuttisen tieteenfilosofian analyysseja ja sovelluksia. Helsinki: Yliopistopaino
- Rauhala, L. 1990. Humanistinen psykologia. Helsinki: Yliopistopaino.
- Sisäasiainministeriö 2011:Poliisivirkojeneroamisikä-selvityshanke. Sisäasiainministeriön julkaisuja 30/2011, Helsinki.
- Syrjälä, L., Ahonen, S., Syrjäläinen, E. & Saari, S. 1994. Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Rauma: Kirjayhtymä Oy. 1.-2. painos.
- Toiskallio, J. 1998. Sotilaspedagogiikan perusteet. Hämeenlinna: Karisto Oy
- Toiskallio, J. 1998. Toimintakyky sotilaspedagogiikassa. Vaasa: Ykkös-offset Oy
- Toiskallio, J. & Mäkinen J. 2009. Sotilaspedagogiikka: Sotiluuden ja toimintakyvyn teoriaa ja käytäntöä.
- Tuomi, J. 2008. Tutki ja lue. Johdatus tieteellisen tekstin ymmärtämiseen. Helsinki: Tammi.
- Tuomi, J. & Sarajärvi A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. 6. painos.
- Tynjälä, P. 1999. Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.

Virtanen, J. 2006. Fenomenologia laadullisen tutkimuksen lähtökohtana. Teoksessa J. Metsämuuronen (toim.) Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä: International Methelp. 151- 213.

Vuorensyrjä, Martti 2012: Poliisihenkilöstön työkyky ja työssä jaksaminen. Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 98. Tampere, Tampereen yliopistopaino Oy - Juvenes Print.

Wettone, G. 2017. How to be a police officer. London: Biteback Publishing Ltd.

LIITE 1

Haastattelurunko:

1. Voisitko kertoa hieman itsestäsi sekä aikaisemmasta elämästäsi?
2. Minkälaisena poliisina haluaisit näyttäytyä työelämässä?
3. Miten ymmärrät käsitteen toimintakyky?
4. Mistä eri asioista poliisin toimintakyky muodostuu?
5. Mikä / mitkä ovat mielestäsi poliisin tärkeimpiä työkaluja poliisin työssä?
6. Oletko yrittänyt kehittää toimintakysyäsi? Jos olet, niin miten?
7. Oletko saanut Poliisiammattikorkeakoulusta tukea toimintakykysi kehittämiseen?
8. Miten luulet tulevan harjoittelupaikkasi tukevan toimintakykysi kehittämistä / miten toivoisit sen tukevan sitä?
9. Miten jakaisit käsitteen toimintakyky alakäsitteiksi?
10. Haluatko lisätä aikaisemmin kertomaasi vielä jotain?